

Domoljub

V Ljubljani 19. junija 1940

Leto 53 • Štev. 25

Mirna kri

Nekje na Slovenskem so v fari postavili v minuli svetovni vojni padlim faranom mogočen spomenik, nanj so pa napisali zelo značilne besede: »Molimo za pravo pamet.« Danes je v Evropi spet vojna. Naše domovine vojna pušk in topov, letal in tankov ni zajela, hvala Bogu, ker vodijo usodo države modri možje in ker naša mlada država, ki še niti ni prestala do konca mladostnih težav, želi živeti v miru na vse strani.

Toda moderno vojskovanje se ne omejuje samo na morilno vojno orožje. Nemara še bolj nevarno orožje v sedanji vojni je tako imenovana »živčna« vojna. Saj vsi vemo, kaj so živi; če človeku živi popustijo, je sposoben napraviti veliko nepremišljenost, neumnost, ki se je potem lahko vse življenje kesa. In na to meri zgoraj navedeni napis, ki bi ga lahko izrazili tudi takole: Molimo, da človeštvo ohrani ob vsakem času mirno kri — potem bo razum pametno presojal in razsojal.

Slovensko kmečko ljudstvo ima še dobre živce. Lahko prideš v kmečko hišo, pa jim zgovorno vse mogoče pripoveduješ; gledali te bodo in se »pod brki« smejali, mislili si bodo pa svoji. Vendar je treba naše kmečko podeželje vnaprej opozoriti, da dobrih živcev in mirne krvi ne bi začelo zgubljeni. Kajti v takšnih časih, kakršni so današnji, je moč propagande tako velika in učinkovita, da bi mogla zmešati tudi kmečkega človeka. To bi pa imelo lahko za naš kmečki stan nevarne posledice. Zato hoče o teh stvareh »Domoljub« — kot star prijatelj kmečkega stanu — povedati nekaj uvaževanja vrednih misli.

Sami opažate, kako se zdaj tu, zdaj tam pojavi človek, ki hoče vse vedeti, ki hoče kmečkemu ljudstvu »dobro«, pa mu zaupno, tiho pripoveduje to in ono. Sami veste, kaj. V normalnih časih bi ga gladko postavili pred prag. Sedaj se pa le najdejo v vasi ljudje, ki so od sile radovedni, ki hočejo veljati med sovaščani in v srenji za »dobro informirane«; pa ga poslušajo in sprašujejo. Razume se, da tak trosilec vznemirljivih novic vse ve iz najzanesljivejšega vira, kakor pravi. V resnici je pa plačanec tujcev ali pa domačih prevratnežev, ki bi nič drugega ne radi bolj kakor zmešnjavo, da bi dosegli svoje skrite namene.

Ne bomo naštevali, kakšne novice so že trosili po deželi. Vsi veste, da ni bilo nič res. Ali nekaj so le dosegli in bodo tudi v bodoče, če se jim podeželsko ljudstvo ne bo možato postavilo v bran: živce rahljajo, mirno kri bolj in bolj razburkavajo. To pa ravno hočejo. Vedo, da bodo potem kmečki ljudje delali napake, ki bi jih pri treznem prevdanku nikoli ne napravili.

Le premislite! Pride v vas nepridiprav, ki pripoveduje, da je najbolj pametno pripraviti se na prodajo domačije in na beg, saj bo — tako trdi — itak vojska vse uničila. Take besede na kmečkega človeka silno učinkujejo. Je pa v njih satanski načrt. Ne gre za to, da bi kmet res mislil na prodajo svoje zemlje. Preveč je navezan nanjo. Toda poloti se ga malodušnost. Ne obdelja več zemlje tako, kakor bi jo moral, kajti vedno mu rofijo po glavi besede: saj bo vse uničeno. Temu se pridruži še pomanjkanje delovnih moči in vprežne živine — pa je res nevarno, da bi naše kmetije ne bile dobro obdelane. Kaj sledi? Vsi vemo, kakšno vlogo ima v vojnem času prehrana. Če hrane zmanjkuje, je nevarnost največja, zakaj glad je najhujši sovražnik. Ali vidite, kako daleč segajo take vznemirljive besede!

Od časa do časa se širijo vesti, da bo naša država v kratkem potegujena v vojno. S tem v zvezi pa »modri« in »svetovni« politiki izurjenic ljudje napovedujejo vse mogoče stvari. Do sedaj se je izkazalo, da se ni uresničila niti pičlica njihovih napovedi. Toda ne odnehajo. Zmiraj kaj novega je treba vreči na deželo, da se ne more umiriti. To je živčna vojna. Tudi mi smo torej sredi te živčne vojne. Sleherno slovensko vas doseže. Treba se je znati tudi v tej vojni — vojskovati na svoj način. Kako?

Vojska je zajela Sredozemlje

V vojskovanju v Evropi se je minuli teden začela nova doba. Vojna se je zopet razširila; v ponedeljek, dne 10. junija, je Mussolini z balkona beneške palače povedal, da je Italija napovedala vojno Angliji in Franciji. Sovražnosti med Italijo in zavezniki so se začele dne 11. julija opolnoči. Sedaj je torej vojna zajela tudi Sredozemsko morje.

Na severu in na zahodu pa se vojskovanje nadaljuje, dočim Italija doslej bistveno še ni posegla v potek dogodkov na bojišču. Zavezniki so bili prejšnji teden zavzeli Narvik, toda po vstopu Italije v vojno je norveška vlada precej nepričakovano izjavila, da je sklenila ustaviti sovražnosti na Norveškem. Kralj in zakonita vlada sta zapustila Norveško in se preselila v Anglijo. Glavnemu poveljniku norveške vojske na severu pa je bilo ukazano, da naj se začne z nemškimi poveljstvom pogajati o zaključku sovražnosti. V svoji izjavi norveškemu narodu pravi norveška vlada, da se bosta kralj in vlada na drugih bojiščih borila naprej za svobodo Norveške.

Najboljše je gealo: nikomur drugemu ni verjeti kakor tistemu, ki mu popolnoma ne upate, d avam dobro hoče. Med takšne vaše prijatelje spada tudi »Domoljub«, ki je stokrat dokazal, da kmečkemu ljudstvu pa tudi ostalim delovnim slojem slovenskega naroda dobro hoče. Slovenski kmet ima svojo stanovsko organizacijo. Kmečko zvezo. O vseh potrebnih stvareh obvešča centrala te mogočne organizacije svoje podeželske ednice. Poslušajte jo in zaupajte ji, saj je vaša; saj ste Kmečka zveza vi sami; komu boste zaupali, če ne sebi in svojim zastopnikom?

Tujim ljudem, ki jih ne poznate, ne verjemite prav nič. Delajte mirno naprej, obdelajte skrbno sleherni košček zemlje, kajti za kruh bo zmeraj bolj trda. Pomagajte si med seboj; sovrašтво med sosedi naj s v teh hudih časih spremeni v medsebojno pomoč in sodelovanje za splošne koristi kmečkega stanu, od katerih bo tudi posameznik imel korist.

Končno pa še po besedah onega napisaja. Molite za pravo pamet. Molite, da bi odgovorni državniki tako ukrepali, da bi prav molite pa tudi, da bi vaša lastna pamet ostala zmeraj razsodna, da bi je nič ne zmotilo. Vsi se zavedajmo, da je končna usoda narodov in držav le v božjih rokah. Zato veliko molimo, pa zauupajmo v Boga, ki vodi in varuje one, ki se k njemu zatekajo, pa tudi sami stojimo po svojih močeh, da nas nesreča po naši krivdi ne ezajame. Tako ohrabreni lahko ohranimo mirno kri!

Toda pri Narviku je bilo še mnogo od delkov zavezniške vojske, prav tako pa je ok lofotskih fjordih pred Narvikom podpirale zavezniške čete nekaj angleških bojnih ladij. Te bojne ladje so nato odpeljale iz Narvika vse angleške, francoske in kanadske oddelke. Medtem pa je skupino zavezniških ladij napadlo dvoje nemških bojnih ladij in nemške letala so zasledovala angleške ladje, ki so vzele čete domov. Pri tem so imele nemške pomorske edince velik uspeh, ker so potopile angleško matično ladjo za letala »Glorious« in dva rušilca ter dve prevozni ladji. Ob istem času se je v severnih vodah potopila tudi poljska podmornica »Orzel«, vendar pa nikdo poročal o tem, zakaj je ta podmornica utonila.

Dočim vojne na Norveškem ni več, pa se je nemška ofenziva z vso silovitostjo razvijala vzdolž severnih francoskih rek Seine, Oise, Aisne in Marne tja do Argonov. Premoči nem-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Zemljevid Francije, ki kaže, do kam je prodrla nemška vojska do davi, potem ko je maršal Petain se poudil Nemčiji mir.

akega orožja je postajala zmerom hujša in francoske čete so le s težavo zadrževale pritisk, ki je bil najhujši v smeri proti Parizu. V tej bitki za Pariz je bila nemška premoč ogromna. Lahko se reče, da se je vsak francoski vojak moral boriti proti trem nemškim vojakom, en francoski tank proti štirim nemškim, oklopnih divizij pa je nemško poveljstvo pošiljalo v boj vedno več. Tedaj, ko so bile francoske čete po petdnevnih bojih že zelo utrujene, pa so Nemci prav v odseku nad Parizom vrgli v boj 20 svežih divizij. Poročajo, da je nemško vrhovno poveljstvo v teh bojih od morja do Argonov vrglo v prednje vrste 120 nemških divizij ali okoli tri milijone vojakov. Poleg tega pa je nemško vojsko podpiralo še nemško letalstvo, ki je posebno napovedano na to, da zna čim bolj spretno spremljati nemške oklopne divizije, ki prodirajo in napadajo v prvih vrstah.

Tako je bil dne 14. junija zjutraj Pariz prazen, ko so nemške čete vkorakale v francosko prestolnico. Francosko vrhovno poveljstvo je namreč sklenilo, da se za mesto samo še bo vojskovalo, da bi tako prihranilo niestno razdejanje in popolno uničenje. Francoska armada, ki bi morala braniti Pariz, se je že dva dni prej v redu umaknila iz mesta proti jugu.

Istočasno pa se nadaljuje nemška ofenziva proti vzhodu, to je, da je nemško vrhovno poveljstvo sklenilo napasti Maginotovo črto od zadaj.

Sedaj poteka obenem tudi drugi teden, da je Italija v vojni. Toda do kakšnih izrednih vojnih spopadov še ni prišlo, pač pa so letala zaveznikov in italijanska bombardirala razne naprave v severni Afriki in pa v raznih delih Italije. Na morju do večjega spopada med zavezniškim in italijanskim brodomem, ko to pišemo, še ni prišlo.

Umik iz Norveške

Podpredsednik angleško vlade, major Atlee, je v svojem poročilu o položaju povedal v spodnji zbornici tudi sledeče:

Ker je predsednik vlade zadržan, bom jaz podal poročilo o položaju na bojišču. Ker je bil pritisk na drugih bojiščih premočan, so se naše čete umaknile iz Norveške. Norveške čete na severnem Norveškem so položile orožje, ker jim je tako ukazal njihov kralj. To pa se je zgodilo zato, da bi se preprečilo nadaljnje razdejanje dežele. Norveški kralj in norveška vlada sta prišla k nam, kjer bosta štela norveške koristi in akribela naprej za usodo Norveške.

Z veliko žalostjo smo ukazali umik naših čet iz Norveške in to prav v trenutku, ko se je potek bojev razvijal za nas ugodno. Zavzeli smo Narvik. Boji na Norveškem so trajali dva meseca in so se naše čete s kombiniranimi edinicami vojskovala daleč od svojih oporišč. Premoč sovražnika je bila velika. Odločili smo se za umik z Norveške tedaj, ko je bilo jasno, da se usoda vseh demokracij odločuje na bojišču ob Sommi in je od poteka te bitke odvisna tudi usoda Norveške in drugih narodov. To je bilo hudo za norveškega kralja in za norveško vlado, toda to se je moralo zgoditi. Dva meseca so se Norvežani borili proti Nemcem in v bistvu niso bili premagani.

Norveška vlada bo sedaj vsa svoj sredstva dala na razpolago zaveznikom pri njihovem nadaljnjem vojskovanju proti Nemčiji. To je lep dokaz, da norveški narod veruje v zmago zaveznikov.

Nemške čete vkorakale v Pariz

Nemško vojno poročilo dne 14. junija se glasi: Popoln zlom vsega francoskega bojišča

med Rokavskim prelivom in Maginotovo črto pri Montmedyju je preprečil prvoten namen francoskega poveljstva, da brani Pariz. Potemtakem je Pariz proglašen za odprto mesto. Ta trenutek korakajo zmagovite nemške čete v Pariz.

Prebivalstvo nemške prestolnice je bilo po radiu obveščeno o padcu Pariza. Po ulicah in trgih se je zbrala ogromna množica ljudi, ki je nestrpno poslušala vesti o zmagi nad Francijo in je pela nove pesmi o Franciji. Čez nekaj minut je prišlo do velikih radostnih manifestacij in je množica začela peti pesem »Die Wacht am Rhein«. Ljudje so izražali veselje, da je francoska prestolnica tako hitro padla v nemške roke.

Ko je bila objavljena vest o vkorakanju nemških čet v Pariz, je vodja rajha Hitler ukazal, naj se vsa nemška mesta in kraji okrase z zastavami za tri dni. Zvonovi bodo zvonili vsake četrt ure. Nemški časopis »Münchenener Neueste Nachrichten« se bavi s sedanjim strateškim položajem in pravi, da vkorakanje v Pariz ne pomeni drugega kakor samo del nemškega vojaškega načrta, ki bo počasi dobival čedalje večje obsege.

„Izgubili smo bitko“

Dne 13. junija je po vseh francoskih radijskih postajah spregovoril francoskemu narodu predsednik francoske vlade Paul Reynaud. V govoru, ki ni bil posebno dolg, je Paul Reynaud najprej orisal nepopisno junštvo, ki ga je francoska vojska pokazala v zadnjih dnevih, ko besni na ogromnem bojišču najstrašnejša bitka vseh časov. Zadnjih pet dni francoski vojaki sploh niso več spali. Zatem je Reynaud dejal:

Francija se žrtvuje za demokracije. Sokaj, ko smo izgubili bitko, moram poudariti to, da tudi nemški narod ne slavi zmagoslavja, ker so naša letala razbila nemško industrijo. Danes sem se že obrnil na predsednika Združenih držav Severne Amerike Roosevelta. Še enkrat poudarjam, da bi nam za nadaljevanje borbe bilo potrebno upanje tam daleč na obzorju, da nas bo Amerika podprla. Angleško zavezniško letalstvo se je odlično izkazalo, toda mi potrebujemo ogromno vojnih sredstev. Naša zakonita vlada se je umaknila v notranjost Francije, ker vemo, da bo Nemčija skušala z navideznimi francoskimi vladami po svoje urejati usodo francoskega naroda. Francoski narod naj se zaveda, da gro sedaj strašnemu trpljenju nasproti. Toda Francija jo že prežvela take krize v preteklih stoletjih in mi vsi moramo verovati v njeno boljše bodočnost!

Zatem so zadoneli zvoki francoske himne.

Francija prosi za pomoč

Predsednik vlade in obrambni ter zunanji minister Paul Reynaud je poslal 13. junija posebno spomenico predsedniku Združenih držav Rooseveltu, v kateri pravi tudi med drugim:

Izrekam Vam vso zahvalo za plemenito pomoč, ki nam jo izkazuje v pošiljanju letal in orožja. Ze šest dni in šest noči se naše divizije brez ure počitka bore proti silni premoči v orožju in v številu sovražne vojske. Sovražnik je že blizu vrat Pariza.

Toda mi se bomo bojevali na fronti pri Parizu, bojevali se bomo za Parizom, bojevali se bomo pokrajino za pokrajino, če bomo prisiljeni umikati se v notranjost Francije. Če bomo morali zapustiti Francijo, se bomo voj-

skovali naprej iz Severne Afrike in če bo potrebno, se bomo vojskovali naprej iz naših ameriških posestev.

Nekaj članov moje vlade je že zapustilo Pariz. Jaz sam odhajam na fronto, kjer se bo vojskovanje še poostrilo in pospešilo, kajti mi se ne bomo vdali!

Prosim Vas, sporočite državljanom Združenih držav, da se v tem boju ne žrtvujemo samo sami zase, ampak za vse ljudi, ki žele živeti v svobodi. Mogoče bo Francija morala kloniti pod diktaturo, toda vojskovanje na morju se bo nadaljevalo z vso silo.

Pred nekaj dnevi ste z vso plemenitostjo odgovorili na moj klic. Danes pa Vas moram prositi, da naj se Vaša pomoč še poveča. Prosim Vas, da bi javno izjavili, da bodo Združene države nudile zaveznikom vso materialno pomoč in to z vsemi sredstvi izvzemši pošiljanja ameriških čet v Evropo. Prosim Vas, storite to, preden bo prepozno! Verjemite mi, da dobro poznam resnost položaja in vso težo nevarnosti in zato Vas prosim, da Vaša izjava ne bi prišla prepozno.

Dne 5. oktobra 1937 ste nam govorili, da 90% ljudi odločuje o usodi miru, svobode in varnosti, dočim bo 10% ljudi moralo pristati na to, da bodo našli pot do moralnih temeljev človeštva, ki že stoletja rešujejo vse ljudi pred nesrečo in ki so nazadnje zmerom zmagali. Sedaj je prišla ura, ob kateri se naj 90% ljudi na svetu združi proti smrtni nevarnosti, ki nam zdaj vsem grozi. Verujem v čut vzajemnosti ameriškega ljudstva v tej življenjski borbi zaveznikov, ki se ne vojskujejo samo za lastno rešitev, ampak tudi za rešitev in obstoj ameriške demokracije.

Amerika bo pošiljala vedno več vojnega materiala

Predsednik Združenih držav Sever. Amerike Roosevelt je brzojavno odgovoril predsedniku francoske vlade Reynaudu na prošnjo za pomoč takole:

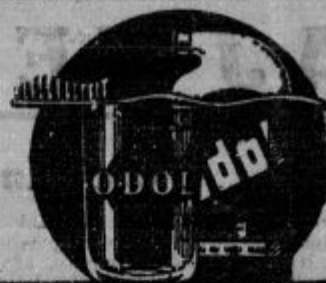
Pošiljam Vam odgovor na Vašo brzojavko, ki sem jo prav resno sprejel ter sem jo najbolj prijateljsko proučil. Dovolite mi, da najprej izrazim občudovanje vsega ameriškega naroda nad junaštvom francoske armade, ki se upira osvovitelcu na francoskih tleh. Naj Vam naglasim, da bo z ozirom na današnji položaj storjeno vse, kar je mogoče storiti, da bo zavezniška armada v nekaj tednih oskrbljena z letali, s topovi in strelivom vse vrste ter da bo vlada Zedinjenih držav pošiljala zaveznikom vojni material v podvojeni meri tako dolgo, dokler se bodo zavezniki bojevali.

Upam, da bodo zavezniški narodi rdeno vsak teden prejeli potrebni vojni material. V skladu s politiko ne bomo priznali trenutnih sovražnih uspehov v Franciji ter ne bomo priznali poskusov, ki bi hoteli s silo kršiti neodvisnost in ozemeljsko nedotakljivost Francije. V teh urah, ko krvavi srce francoskega naroda, Vam pošiljam zagotovilo svoje največje ljubezni in Vas za prihodnje zagotavljam: Dokler se bo Francija borila za svojo svobodo, kar je velikega pomena za ves svet in vse človeške ustanove, tako dolgo bodo Združene države Severne Amerike pošiljale vojni material, in sicer v vedno večjih množinah.

Dodam pa naj še, da je pri tem vojaška pomoč zaveznikom za zdaj nemogoča. Kaj takega bi mogel odobriti le kongres.

*Izvrstno
antiseptično sredstvo*

za ustno duplino in najboljšo sredstvo pri dnevni negi zobovja in ust je ODOL. Uporabljajte za dnevno ustno nego ODOL čuva va zdravja.

ODOL

Angleži tolažijo in obljubujejo

Britanska vlada je poslala francoski vladi sledečo poslanico: V tem velikem trenutku za britanski in francoski narod, kakor tudi za stvar svobode in demokracije, kateri so se ti narodi posvetili, želi vlada Velike Britanije izkazati priznanje vladi francoske republike za junaško hrabrost, za junaštvo francoske vojske v bitki s številčno premočnim sovražnikom. Delo francoske vojske je vredno najslavnejših tradicij Francije. Prizadel je hude in trajne škode sovražnikovi moči.

Velika Britanija bo še naprej dajala največjo pomoč, ki jo sploh more dati. Porabljam to priliko, da razgllašamo nerazdružljivo skupnost naših dveh narodov in naših dveh imperijev. Ne moremo premeriti raznih oblik bremen, ki bodo padla na naša naroda v bližnji bodočnosti. Gotovi smo, da se bosta po ogromnem krstu naša dva naroda povezala v nepremagljivo celoto.

Ponavljamo francoski republikli našo obljubo in odločnost, da bomo nadaljevali z borbo, pa naj bo v Franciji, na tem otoku, na oceanih in v zraku, torej povsod, kjer bi moglo nastati, ko bomo uporabljali naše vire v skrajnih mejah in bomo skupaj nosili breme vojne ter breme popravljanja tega opustošenja, ki ga bo vojna naredila. Dekler se bo Francija držala tako vedra in s polno vero v veličino, ne bomo mi šli nikdar s poti, po kateri hodimo v sedanjih borbi, vse dotelej, do kjer podjarmljeni narodi ne bodo osvobojeni in dokler civilizacija ne bo osvobojena nacionalnosocialističnega režima. Bolj kot kdaj

prej smo gotovi, da bo prišel dan. Znabiti bo prišel prej, kakor pa si ga moremo sedaj misliti.

Italijansko vojno poročilo

Včeraj je naše letalstvo bombardiralo pomorska oporišča in letališča na Malti, Korziki in v Tuniziji. Sestreljeno je bilo eno angleško letalo v zračni borbi. Sovražno letalstvo je včeraj opravilo le malo poletov in redka sovražna letala so metala bombe na mesta in kraje, ki imajo vojaški pomen. Sovražna letala so opravljala svoje delo zlasti ponoči. V Savonni je bila ubita ena oseba in nekaj ljudi je bilo ranjenih. V Cagliariu je sovražno letalstvo povzročilo škodo na nekaterih hangarjih na letališču in šest oseb je bilo ubitih, okoli 30 pa ranjenih. Pri Palermu so naša letala zavrnila sovražna letala, ki niso sprejela boja z našimi letali. Naše letalstvo opravlja zmerom več izvidniških poletov nad Alpami.

V Severni Afriki je borba naših pomorskih edinic in letal proti angleškim silam s polnem teku z ugodnimi rezultati za nas.

V vzhodni Afriki je bilo letalstvo zelo delavno proti zračnim in pomorskim oporiščem v Sudanu in Kenji. Več sovražnih letal je bilo uničenih in razne naprave so bile poškodovane. Sovražna letala so napravila majhno škodo raznim napravam in železnicam v Diredaui.

Štab vrhovnega poveljstva italijanske oborožene sile poroča: Pri sovražnikovem letalskem napadu na Savono 16. junija je našla smrt ena oseba, ranjenih je pa pet ljudi.

Francija hoče mir

Neuspehi francoske armade so privedli do odstopa Reynaudove francoske vlade. Novo vlado je sestavil maršal Petain, ki je Franciji in vsemu svetu po radiu povedal sledeče:

Na poziv predsednika republike stojim od danes na čelu francoske vlade. Prepričan sem o vaši ljubezni do naše občudovanja vredne vojske, boreče se z junaštvom, vrednim njenih dolgih vojaških tradicij proti sovražniku, močnejšemu po številu in orožju. Naša vojska je z veličastnim pogumom izpolnila naše naloge do naših zaveznikov in je vredna spoštovanja bivših bojevnikov, ki sem jim s ponosom poveljeval. Danes še dajem osebno na razpolago Franciji, da omilim njeno nesrečo. V teh težkih urah mislim na nesrečne begunce, ki skrajno izčrpani begajo po cestah. Izrekam jim svoje spoštovanje in svojo naklonjenost.

Iz vsega srca vam danes povem, da je treba končati boj. Obrnil sem so to noč do sovražnika, da ga vprašam, ali je voljan govoriti z menoj kot vojakom, da se konča vojno gorje.

Naj se vsi Francozi zgrnejo okoli vlade, ki ji predsedujem v teh urah, polnih težkih preizkušenj, in naj pozabijo na svoj strah, da mi bodo dali moč in vero v rešitev domovine. — Maršal Petain je po radiu izjavil, da je Francija stopila v stik z Nemčijo po posredovanju Spanije. — Po objavi Petainovega govora v Berlinu je bilo uradno sporočeno, da je Hitler povabil Mussolinija na sestanek, na katerem bosta določila skupno stališče o Petainovih predlogih.

Angleška vlada pa je sklenila, da se bo Anglija odslej borila sama naprej do končne zmage.

KAJ JE NOVEGA

Oklic Kmečke zveze

Cas, ki ga preživljamo danes, je težak in terja od vsakogar precejšnjih žrtv. Še posebno težke pa so žrtve za kmečko ljudstvo, ki je moralo prav ob času največjega dela dati v službo domovine mnogo svojih sinov in vprežne živine.

To stanje pa izrabljajo razni agenti in hujkači, ki hodijo po deželi in z lažnimi vestmi razburjajo ljudstvo. S slikanjem položaja v drugačni, pretirani luči, hočejo spraviti ljudi v slabo razpoloženje, da bi poteri njihovo delo lažje. Ti neodgovorni ljudje s svojim postopanjem težave še povečujejo.

Kmečka zveza, predstavnica slovenskega kmečkega ljudstva, je vse to ugotovila po svojih zastopnikih, zato pa daje vsem kmečkim ljudem naslednja navodila s prošnjo, da jih dosledno upoštevate:

1. Varujte zemljo! Edino zemlja predstavlja trajno vrednost. Ne prodajajte je, temveč skrbno jo obdelujte!

2. Ne držite denarja doma! Ne zapravljajte ga za nepotrebne stvari! Najboljše je, če ga uporabite za zboljšanje svoje kmetije ali za nakup poljedelskih strojev.

3. Varčujte z življenjskimi potrebščinami in z vsem, kar morate drago kupiti! Skrbite, da

boste kar najbolje preskrbljeni s lastnimi pridelki. To je z ozirom na letošajo slabo letino v državi še posebno važno.

4. Ne nasadajte prišepetavanjem agentov! Ne mislijo dobro, ker sicer bi to javno povedali.

5. Verujte tistim časopisom, o katerih ste se prepričali, da točno poročajo in ki so kmečkemu stanu naklonjeni. Upoštevajte pa tudi, da časopisi vsega niti pisati ne smejo.

6. Zaupajte samo tistim ljudem, ki jih dobro poznate in ki so zaupanja vredni. Vsi, ki vznemirjajo ljudstvo in ki hočejo sedanjji položaj izrabiti sebi v korist, takoj naznanite oblastvom, da z njimi obračuna!

7. Zaupajte svoji stanovski organizaciji, ki vestno skrbi za vaše koristi. Zavzela se bo za vas in poskrbela, da se čimbolj olajšajo težave. O vsem važnejšem vas bo obveščala.

8. Pomagajte drug drugemu, da boste bremena lažje prenašali. Gojite čut za dolžnost!

9. Ohranite mirno kri. V težavah uspe najbolje tisti, ki vse hladnokrvno in trezno presoja.

Kmetje, zavedajte se: Čim težji so časi, tem večji postaja pomen našega stanu!

Zato držimo skupaj, ker le v tem je naša moč in naša rešitev!

Glavni odbor Kmečke zveze v Ljubljani.

OSEBNE VESTI

o Šestdesetletnik je postal vodja glasbenega oddelka v Jugoslovanski knjigarni gospod Anton Lavrič. Na mnoga leta!

DOMAČE NOVICE

d V zadevah ljubljanske univerze je sprejel oni dan gradbeni minister dr. Miha Krek rektorja slovenskega vseučilišča v Ljubljani dr. Matijo Slaviča skupno z univ. profesorjema dr. Lavričem in dr. Lušickim. V zvezi z vprašanjem decentralizacije Okrožnega urada za zavarovanje delavcev pa sta posredovala pri njem predsednik Okrožnega urada v Ljubljani inž. Sodja in ravnatelj dr. Bohinje.

d Začetek slovesnosti ob 1300 letnici nekristijanjerja Hrvatov. Splitski škof dr. Bonefačič je nazlovil na vernike splitske-makarske škofije okrožno o proslavi 1300 letnice prvih zvez s sv. stolico in začetka pokristijanjenja Hrvatov. Proslava bo trajala celo leto in se bo začela 29. junija v Gornjem Muču, kjer je pokopan ban Branimir. Na to proslavo bo prišel tudi hrvatski metropolit dr. Alojzij Stepinac. V splitski škofiji bodo poleg praznika sv. Petra in Pavla posebno slovesno proslavili tudi praznik Kristusa Kralja. Dne 19. novembra bodo v Splitu proslavili tudi dan posvečenja katedrale sv. Dujma. Kakor je znano, je splitska katedrala najstarejša od vseh katedral, starejša celo kakor lateranska katedrala, ker je tudi po 1640 letih, odkar je bila zgrajena, še vedno sposobna za cerkvene obrede.

d Pri težki stolici, napetosti, glavobolu zaradi zaprtja, očisti ena do dve čaši naravne »Franz-Josefove« grenke vode prebavne organe. »Franz-Josefovo« vodo lahko jemljejo tudi bolniki, ki leže in jo imajo za dobro.

Opel. voz. 8. št. 3047/28.

d Zamenjava desetdinarskih kovancev. V zvezi z umikom starega srebrnega denarja po 10 din, ki se je začel 31. maja 1940 in zaradi razširjenih govoric, češ da plačuje Narodna banka za tiste kovance po 10 din, ki so izde-

lani v Franciji in imajo na robu obeh strani ob besedilu »10 dinar« dve nepravilni črtici kot označbo kovnice, po višji ceni zaradi večje vsebine srebra, se sporoča, da so vse govornice neresnične in neutemeljene. Obenem se sporoča, da bodo stare srebrne kovance po 10 din zamenjavale podružnice Narodne banke in drugih finančnih ustanov al pari do poteka določenega roka z novim nikljastim denarjem, in sicer v enaki meri v Franciji izdelani srebrni denar, kakor tudi tiste kovance, ki so bili izdelani v Angliji, kajti med temi kovanci dejansko ni nobene razlike glede na vsebino srebra.

d Promet s Italijo. Po najnovejših odredbah italijanskih oblasti mora vsak potnik, ki želi odlejeti potovati v Italijo, v italijanskem konzulatu izpolniti posebno listino v petih izvodih in priložiti pet fotografij. Konzulat bo nato od pristojnih činiteljev v Italiji prosil za vsakega potnika posebno dovoljenje, da se mu sme izdati vizum. Sele ko bo od italijanskega zunanjega ministrstva v Rimu prišlo zaproseno dovoljenje, bo lahko konzulat dal potniku italijanski vizum. Tudi potniki, ki imajo že od prej vizum za večkratno potovanje v Italijo, naj vnovič prosijo za vizum, ker bi jih sicer na meji zavrnil. To velja za vse potnike iz vseh držav, ki žele potovati v Italijo. Zeleni-

Zahvala

Podpisani se najiskreneeje zahvaljujemo za požarno podporo v znesku

1000.— din

katero nam je izplačala uprava »Domoljuba« za pogorelo pohištvo †Polone Jemec ob priliki požara hiše št. 13.

Tudi mi ostanemo zvesti naročniki »Domoljuba« in ga vsakemu najtopleje priporočamo.

Dediči †Polone Jemec
Davča št. 13, p. Sorica.

ški promet med Italijo in Jugoslavijo se razvija še vedno normalno, prav tako letalski promet Bukarešta—Belgrad—Zagreb—Benetke—Milan, ustavljen pa je ves promet po morju, celo med Albanijo in Italijo. Verjetno pa je, da bodo italijanske paroplovne družbe v nekaj dneh zopet obnovile vsaj deloma redni promet med Italijo in Albanijo in se bodo ti parniki ustavljali tudi v jugoslovanskih pristaniščih.

d V Vojvodini so velili. Pred kratkim so bile v 25 okrajih donavske banovine volitve svetnikov Kmetijske zbornice. Izid volitev je naslednji: v 21 okrajih je bil izvoljen zastopnik Kmetijske zbornice, ki je pristal JZP, v enem okraju je bil izvoljen pristal dr. Markovičeve skupine, v enem demokrat, v enem pa zemljoradnik Gjorgjevičeve skupine. Volitve na Uki pa so odložene na pozneje.

d Belgrajska občinska uprava je zavrnila vloge belgrajskih mesarjev, da bi smeli povišati cene prasičjemu mesu, masti, salu in slanini. Dovolila pa je povišanje cen za kolonialno blago. Zdaj je odobrila, da se smejo povišati cene mila, platnu in pa še nekaterim drugim predmetom. Vse to povišanje cen pa velja, kakor je v dovoljenjih izrecno povedano, samo toliko časa, dokler ne bodo objavljene maksimalne cene za vsa država.

d Za glavno skupščino Združne zveze v Ljubljani, ki bo v sredo, dne 26. junija 1940, je direkcija državnih železnic dovolila polovično vožnjo z odlokom št. 14.361/L iz l. 1940 z dne 11. 6. 1940. Udeleženci kupijo na vstopni postaji celo vozno karto in železniški obrazec K 13. Imeti pa morajo s seboj pooblastilo svoje zadruge, da se udeležijo glavne skupščine kot delegati. Tako kupljena cela karta velja za brezplačno vrnitev po isti poti v zvezi s potrdilom o udeležbi na železniškem obrazcu K 13. Popust velja za tja od 22. do 26., za nazaj pa od 26. do 30. junija.

VINA prvovrstna, po najugodnejših cenah kupite pri
CENTRALCI VINARNI v Ljubljani

d Banovinska cesta Naklo—Kokrica je zaprta. Promet je usmeriti po vzporednih javnih cestah.

d Nekaj podatkov s OUZD. Zaposlenost moškega delavstva se je v aprilu 1940 znatno zboljšala, in sicer za + 7096 delavcev, dočim je zaposlenost ženskega delavstva nekoliko padla, in sicer za — 232 delavk. Zdravstveno stanje zavarovancev je napram istemu mesecu lanskega leta neprimerno boljše. Kljub večjemu članstvu je stalež delanezmožnih bolnikov padel za — 198; zaradi tega je tudi odstotek bolnikov za — 0.37 manjša. Tudi plače zavarovanega delavstva so narasle tako pri moških kot pri ženskah. Povprečna dnevna zavarovana meza se je povečala za + 1.22 din, to je skoraj za 5%, kar pa še vedno ne odvarja povečanju draginje.

d Precej debela teča je padala 9. junija in napravila precej škode Ljubljani ter bližaji in daljni okolici.

d 13.500 din v gotovini je odnesel neznan izumovci iz stanovanja družine Kavčič v Zejah pri Komendi.

d V reje na kmete. Oddelek za socialno skrbstvo Banovine Hrvatske je te dni zaprl otroške domove. Vsi otroci se oddajo v rejo na kmete. Kmetom, ki sprejmejo otroke v oskrbovanje in vzgojo, se bodo izplačevale nagrade mesečno po 200 din. Banska uprava upa, da bodo tako otroci bolje oskrbovani, kakor so

Porazne posledice

Recite kar hočete, vsak človek ima vendarle v sebi kal zavesti. Morebiti vest od časa do časa ugasne, otrpne in zadremlje, a pridejo trenutki, ko se vest prebudi. In potem? Kaj je posledica prebujene vesti? Ko se človek ob robu svojega življenja zave, da je stvarnikove talente lahko miselno zagrebel, ko se mu vzbudi zavest greha, ko se spomni, da je bilo vse njegovo življenje stalno nasprotovanje in kljubovanje ljubeznivim božjim naredbam. Takim izgubljenim dušam bi človek dal vsak dan s premislekom prebrati to, kar piše znana Liza Burger v svoji dobro poznani knjigi na straneh 233—236. Človek je vendarle človek in ne brezumna žival! Ali pa to, kar pripoveduje knjiga Modrosti in lahko te besede obrnemo na dejanje in ravnanje pošteni in vernih zakoncev: »Mi nespametni smo imeli njih življenje za nespamet in njih konec za nečast! Mi smo tedaj zgrežili pot resnice in luč pravice nam ni svetila in sonce spoznanja nam ni vzhajalo!«

bili v otroških domovih, in da se bodo navadili kmečkega dela in vzljubili rodno grudo. Obenem bodo pa kmetje, ki prevzamejo otroke v oskrbovanje, imeli s to oskrbno tudi malo olajšavo v svojem težkem položaju.

d Novi vodovodni rezervariji so bili v nedeljo slovesno blagoslovljeni v Belgradu. Novi rezervariji so na Dedinju ter morejo sprejeti 40 milijonov litrov vode.

d Gospodarska Sloga na Hrvaškem ima nad 200.000 članov in 14,5 milijona dinarjev premoženja.

d Dopolnilne volitve svetnikov Kmetijske zbornice bodo po odredbi g. bana v nedeljo, 18. avgusta 1940, za okraje Celje, Gornji grad, Kočevje, Kranj, Laško, Lendava, Litija, Ljutomer, Logatec, Maribor desni breg, Ptuj, Slovenj Gradec in Škofja Loka, ker je bilo z žrebom določeno, da je potekel po prvih treh letih po izvolitvi mandat svetnikom in njih namestnikom za te okraje.

d Pri zaprtju ali pri motujah v prebavi vzemite jutraj na teče kozarec npravnega »Franz-Josef« vode.

d Rib na pretek. Ribji lov na Jadranu je zelo ugoden. Ribiči so pri Dolgem otoku v eni noči nalovili čez 100.000 kvintalov sardel. Računajo tudi nadalje z dobrim lovom, tako da bo nekaterim tovarnam sardel v severni Dalmaciji zmanjkalo kleja za zapiranje škatlje, zaradi česar bodo morale ustaviti nadaljnje delo.

d Morilca nočnega čuvaja v Trbovljah so prijeli. Ono nedeljo jutraj so našli mrtvega nočnega čuvaja rudniškega konzuma Urha Ignaca s hudo rano na glavi na dvorišču poslopja. Rajni je imel nočno službo od sobote na nedeljo in je postal žrtev svojega poklica. Ob pol ene jutraj še kažejo kontrolne ure, da jih je navil. Kmalu potem se je dogodil zločin. Orožniki so osumili umora in prijeli vojaškega begunca Viljema Guna iz Trbovelj, ki je zločin že priznal. Guna je bil še kot šolar v poboljševalnici v Ponovičah.

IZ DOMAČE POLITIKE

P V vladi ne bo sprememb. Zagrebški »Ozbor« prinaša tole poročilo: »Na konferencah v Belgradu se je posrečilo najti izhod iz težav, ki so nastale med predsednikom vlade

g. Cvetkovičem ter posameznimi ministri JRZ na eni ter med ministrom dr. Budisavljevičem in drugimi prvaki SDS na drugi strani. Po tem takem ni treba pričakovati kakih sprememb v vladi, še manj pa koncentracijske vlado. Kar se tiče vedenja srbskih opozicijskih strank smo zvedeli, da njihovi prvaki še naprej stoje na svojem dosejanjem stališču do sporazuma z dne 26. avgusta 1939 ter do nadaljnje preureditve države. To stališče pa je za vodstvo SDK nespremenljivo. Z ozirom na splošne politične razmere in z ozirom na vedenje srbskih opozicijskih strank je verjetno, da bo sedanja vladna kombinacija, če se ne zgodi kaj novega, poslej nasjopala bolj skladno.«

NESREČE

n Konj odgriznil lice 7 letni deklici. Nena- vadna nesreča je zadela 7 letno Nado Kalisar iz Donjega Hruševca pri Sisku. Deklica je prišla na travnik, na katerem so se pasli konji. Približala se je konju in ga pogladila. Konj pa je zgrabil z zobmi deklico za desno lice in ga ji je dobesedno odgriznil. Deklica je od bolečin zakričala in padla v travo. Pastirji so ji prihiti na pomoč in jo takoj prepeljali v bolnišnico.

n Pod voz je prišel Martin Topolnik, šestdesetletni posestnik iz Sp. Kocjana. Ušle so mu krave z vozom in ko jih je hotel ustaviti, so ga potegnile pod voz, da je dobil zelo hude notranje poškodbe.

Kakšna bo usoda Cerkve

Zadnji nedeljski »Slovenec« priobčuje pod naslovom »Cerkve in vojska« uvodnik, kjer beremo tudi sledeče:

Kakšna pa bo usoda Cerkve? Sv. Avguštín je ob zlomu rimskega cesarstva mislil, da prihaja splošen propad, pri čemer bo konec tudi Cerkve. Toda pričakovanega konca časov ni bilo, pač pa je Cerkev dobila možnost, da je dala temelj zahodni kulturi. Na mesto posvetne moči cesarjev je stopila duhovna moč papežev, ki niso po svetu pošiljali več bojevitih vojakov, ampak oznanjevalce evngelija, ki so pripravljali duhovno svetovno kraljestvo Kristusovo. Ko se je Cerkev po lastni krivdi navzela posvetnega duha in je za kazen prišla na njo reformacija, tedaj so spet mnogi pričakovali, da bo konec sveta. Toda verski razkol je vzbudil v Cerkvi novega duha in privedel do globokega notranjega prerorenja. Tridentinski cerkveni zbor je dal smernice za novo delavnost katoliške Cerkve, ki je izgubljeno kmalu nadomestila z novimi velikimi pridobitvami. Pa je po stoletjih prišla francoska revolucija, ki je kar natančno

Zahvala

Podpisani se najiskrenejše zahvaljujem za požarno podporo v znesku

1000— din

katero mi je uprava »Domoljuba« izplačala za pogorelo stanovanjsko hišo.

Kar poznim, sem naročen na »Domoljuba« in mu ostanem zvest ter ga vsakemu najto- pleje priporočam.

Alojzij Jemec, posestnik
Davča 13, p. Sorica.

Ob devedesetem godu škola Jegliča

Mož, ki zasluži, da se ga slovenski narod z vsvo hvaležnostjo spominja, je gotovo pokojni nadškof dr. Anton Bonaventura Jeglič, ki je 32 let vladal ljubljansko škofijo v najtežjih časih.

Rojen je bil dne 29. maja 1850 v Begunjah pri Lescah in isti dan krščen na ime Anton ter je 13. junija praznoval svoj 90. god. Njegova duša, o tem smo trdno prepričani, pa uživa rajsko veselje pri Bogu, za katerega čast je tu na zemlji delal in trpel, ter prosi pri Njema za nas — za ves slovenski narod, da ga Vsesmogočni obvaruje vojnih grozot. Molimo za pokojnega nadškofa in priporočajmo se mu!

Sprejem v Dijakiški zavod v Kranju

V Dijakiški zavod v Kranju se sprejemajo zdravi, dobri dijaki, ki obiskujejo tukajšnje državno realno gimnazijo. V zavodu imajo za primerno ceno vse oskrbe in tudi pomoč pri učenju.

Predvsem si vodstvo želi dobrih kmečkih sinov, ker so se prav ti izkazali kot najtrdnjša opora slovenskemu narodu, iz katerega so izšli.

Za sprejem se lahko oglasijo pisмено in prilože krstni list, ali pa osebno do 31. julija.

napovedala leto, ko bo Cerkev izginila z zemeljskega površja. Izvršitelj revolucije, Napoleon, je papeža kot ujetnika odpeljal iz Rima. A nazadnje je moral Napoleon na otok Svete Helene, papež Pij VII. pa se je vrnil v Rim ob slavospevih iz vsega sveta. Preteklo stoletje je bilo »prosvitljeno«, a zato nič manj bojno razploženo proti Cerkvi. Danes je doba »prosvitljenstva« in »naprednosti« že močno v zatonu, Cerkev pa še vedno trdno stoji, čeprav je od drevesa odpadlo mnogo suhega listja.

Cemu tak kratek zgodovinski pregled? Zato, da ne bomo v skrbeh za usodo Cerkve po sedanji vojski. Ne vemo, kdo bo zmagovallec, in tudi ne, kaj nam prinese čas. Vemo pa, da bo Cerkev vse viharje, pa če bi bili še tako hudi, srečno prestala. Ko je angleški protestantski zgodovinar Macaulay proučil cerkveno zgodovino 19. stol. in viharje, ki jih je Cerkev prestala, je končno zapisal: »Če pomislim na silne viharje, ki jih je rimaka Cerkev morala pretrpeti, si ne morem misliti, kako bo mogla propasti. Ona bo obstala, pa če tudi bi prišli taki časi, da bi se osamljen potnik iz Nove Zelandije sredi širne pustinje naslonil na zlomljen lok Londonskega mostu, hoteč naslikati razvaline cerkve sv. Pavla.« Tem besedam angleškega zgodovinarja nimamo nič dodati.

Turčija pojde v vojno proti Italiji samo, če bo napadena.

Sovjetska vojska je vkorakala v Litvo in zasedla Kovno in Vilno.

Nemci so zavzeli utrbe okoli Verduna.

Predsednik češkoslovaškega protektorata dr. Hacha je poslal kancleriju Hitlerju čestitke o priliki vkorakanja nemških čet v Paris.

Izvoz štajerskega vina v Nemčijo

Naša štajerska vina smo izvažali na ozemlje Avstrije, kjer so bila ta vina zelo upoštevana. Tudi sedaj razpoložljiva vinogradniki in okolica Ortoča in Ljutomerja z velikimi količinami vina, ki pa v naši državi ne morejo prodati, zaradi česar bi bilo v interesu prebivalstva teh vinogradniških okrajev, da bi mogli to vino izvažati v Nemčijo, kjer bi dobili kaper.

Pravice do izvoza v Nemčijo pa ima naša vina Prizna, tako da naši izvozniki se morejo sami več izvažati štajerskega vina v Nemčijo. Prizna pa dovoljuje le izvoz vina iz dvoletniških vinogradov ali pa pašom izvoza v obsejnim posestvu, v drugih primerih pa ne dovoljuje izvoza vina na račun lončarstva, dovoljuje pa Nemčijo. Z vidoma pa to morejo vino izvažati v Nemčijo samo dvoletniški, ki se izboljšuje le menšči drvinjani. Dvoletniški izvažajo vino brez izvozniških papirjev v rezerviranju valute, poleg tega jim je

dovoljen izvoz vina v Nemčijo po različni carinski postavitki. Torej vinogradnikov-dvoletniški, ki so menšči drvinjani, ne favorizira samo Nemčija s svojim carinsko postavko, kar je njej namenjivo, favorizira jih tudi naša Prizna, kar odana najam dovoljuje izvoz štajerskega vina.

Bilo bi v interesu našega občinskega predstavnstva na Štajerskem, da se spremeni sedanje stanje, ki je prav nemogoče. Zato morajo biti poleg lista gospodarskih merodajni tudi drugi interesi in spet moramo upoštevati, da Prizna, če bi imela druga vodstva, vodi le vodno politiko, ki se ne ozira na potrebe Slovencev, in to tudi v primerih, ko ne bi bili občudovani nikaki interesi tistih, ki imajo Prizna za svoje domovino.

Zadružna zveza v l. 1939

Za nedeljo, dne 26. junija t. l., je sklicana glavna skupščina Zadružne zveze v Ljubljani, t. j. z. z. a. j. Dnevni red skupščine bo naslednji: 1) poročilo upravnega odbora; 2) poročilo nadzornstva; 3) odobritev sklepnega računa za l. 1938; 4) sklepanje o uporabi poslovnega prebivalca; 5) predlogi in prihodbe zadrugarjev; 6) sklepanje o razrešitvi upravnemu in nadzornemu odboru; 7) volitve upravnega odbora in namestnikov; 8) Določitev skupne vloge, do katere se sme Zveza zadolžiti, hranilni vlog, ki jih sme Zveza sprejeti, in najnižje zneska posojila ali kredita, ki ga sme Zveza dati posamezni članici; 9) raznoletnosti.

O poslovanju Zveze v lanskem letu pomembno, da je bilo v začetku leta 1939 vlaganost 726 zadrug, v teku lanskega leta pa njenih 40, odpadlo pa je 27 zadrug, tako da je imela Zveza na koncu leta 739 članic. Določena glavica je narasla lani od 1.712.400 din na 1.717.800 din.

Po vrstni zadrug je bilo članstvo na koncu leta 1939 razdeljeno naslednje: (v oklepajih podatki za konec leta 1938): kreditne 342 (308), mlekarne 40 (40), mlačne in proizvajajo 106 (82), živinorejske in poljedelske 41 (42), kmetijske strojne 41 (43), zadrugne elektrarne 27 (24), vinarske 30 (30), vodovodne 25 (29), stavbinske 43 (39), obrtne 25 (27), name druge 18 (24), osebnosti 4 (4). Največji delež prihranek imenovanih in prodajnih zadrug, stavbinskih in vodovodnih, dočim je ostalo ostalih vrst zadrug precej majhna.

Po občinskih okrajih sodišč so se zadruge razdelile takole (v oklepajih podatki za konec leta 1938): Ljubljana 265 (309), Nova mesto 123 (111), Celje 126 (125), Maribor 124 in Maribor Sobota 60 (v letu 1938) skupaj 174, ostali kraji v državi 19 (29) zadrug. Največ je bilo zadrug na področju ljubljanskega sodišča, pa tudi v ostalih občinskih v manjši meri.

Med 36 na novo pristopitimi članicami je bilo 7 nabavnih, 3 mlekarne, 1 živinorejske, 3 strojne, 2 zadrugne elektrarne, 7 vodovodnih, 6 stavbinskih, 1 obrtna, 1 vinarska.

Irska vlada je sporočila Italiji, da bo Irska ostala nevtralna, če je Italijani ne bodo zapodili.

2 kreditni in 3 razne. Izmed 17 zadrug, katerih članstvo je prenehalo v teku lanskega leta, je likvidiralo 11 zadrug (od tega 1 nabavna, 1 strojna, 1 elektrarna, 2 stavbinski, 3 obrtne in 3 razne zadrug), 6 pa jih je bilo izključenih (med njimi 2 nabavni, 2 strojni, 1 živinorejska in 1 izmed raznih zadrug).

Računski zaključek Zveze izkazuje v lanskem letu naslednje postavke (vse v tisočih dinarjev):

Bilanca

Aktiva: Gotovina v blagajni 614 (585), blagajniški zapiski ministrstva financ 9.030 (30.000), Poštna hranilnica 233 (360), terjatve v čekovnem računu 16.045 (45.980), naložbe 68.940 (69.721), efekti 29.390 (29.060), tuji delci 77 (58), menice 190 (99), terjatve v 3% lombardnem kreditu pri Poštni hranilnici 70.954 (78.622), nepremičnine 3.604 (3.736).

Pasiva: Doležl 1.717 (1.712), rezerve 2.247 (2.444), vloge v tekoč. računu 151.273 (174.208), lombardni 3% kredit pri Poštni hranilnici 70.954 (78.622), čisti dobiček 10 (17).

Račun izgube in dobička

Zguba: Upravni stroški 1.239 (1.226), Zadružna leta 129 (183), tiskovine 218 (105), Karov. gospodar 43 (51), obresti 5.692 (6.487), odpisi 385 (427), stroški nepremičnin 246 (208), čisti dobiček 10 (17).

Dobiček: Upravni dohodki 230 (265), Zadružna leta 79 (100), tiskovine 151 (127), Karov. gospodar 34 (24), obresti 6.935 (7.675), dohodki nepremičnin 235 (265) tja. din.

Bilanca kaže, da je bil del kredita pri Poštni hranilnici le odplačan. Zaradi lanske zmanjševanja neuporabnosti in začetka vojne so se vloge zmanjšale tako nove kakor tudi stare. Za izplačilo vlog je Zadr. zveza predvsem porabila del svojih naložb v blagajniške zapise ministrstva financ. Te denarje kakor tudi naložbe in vrednostni papirji so ostali v glavnem neuporabjeni. Del svojih rezerv je Zadružna zveza porabila za odpis tečajne razlike pri vrednostnih papirjih. Račun izgube in dobička ne izkazuje posebnih izprememb. Opaziti se zmanjšanje dohodkov od obresti, katero so tudi stroški za obresti padli zaradi manjših tujih sredstev.

Novičke

d) Zupnijske gospodarske poslopje pogorelo. Z Otiškega vrha nam poročajo, da je ono nedeljo zvečer strela udarila v zupnijsko gospodarsko poslopje, ki se je takoj vnelo in pogorelo do tal. Škoda znaša 90.000 din.

d) Obhod sezonskih delavcev v Nemčijo. Dne 12. junija je prispele iz Prekmurja, in sicer iz obeh okrajev Dolnje Lendave in Murske Sobote, skupina delavcev, ki so namenjeni na sezonsko delo.

Letos gre iz Prekmurja v inozemstvo le manjše število delavcev, dani je zanimanje za sezonsko delo tamkaj zelo velika. Večinoma bodo letos prekmurški sezonski zaposleni v raznih krajih naše države.

d) Prizna, ki je do sedaj odkupoval tedenske po 2 do 3 vagona vina, bo od sedaj odkupoval po 10 do 15 vagonov. Vino kupuje večinoma samo v Srbiji.

d) Nov vodovod so začeli graditi pri St. Danijelu nad Prevaljami. Stroški bodo znašali 52.000 dinarjev, od tega pa prispeva država 40.000 din, ostanek pa domačini.

d) 200 mariborskih otrok gre v šmarški kraj. Prejšnja leta je pošiljala mariborska mestna občina otroke revnih staršev, ki so potrebni okrepčila na svežem zraku, na morje ali pa v počitniško kolonijo v Šmartno na Pohorje. Letos pa gredo stroci za izpremembo v šmarški kraj. Iz Maribora bo poslanih letos tja dolj 100 dečkov in 100 dečkov ter ostanejo tam na počitnicah mesec dni.

d) Smarten padeč okraj ekao. Na mariborski Tržaški cesti se je smrtno ponesrečil 23 letni Marko Frnjak. Pačel je po nesreči z drugega nadstropja na cementni tlak ter si razbil lobanjo. Umri je kmalu po prevozu v bolnišnico.

d) Nevarna vožnja v smrt. Pri Sv. Trojici sta se ponesrečila zakonec Krajnc. Peljala sta se na vozu, pa se je splašil konj ter se je vozilo prevrnilo v jarek. Dočim je posestnik Krajnc dobil le lažje poškodbe, se je njegova 62 letna žena smrtno ponesrečila. Razbila si je lobanjo ter so jo nezavestno prepeljali v mariborsko bolnišnico, kjer pa ji niso mogli več pomagati.

d) Karala Drava. Te dni je divjala v dravski dolini silovita nevihta se je deloma padala tudi toča. Posledice nevihte so se poznale še včeraj na Dravi, ki je tekla skozi Maribor silno narasla in kalna ter je nosila s seboj drevje in les, katerega so splovili hudourniki s Kozjaka in Pohorja v reko.

d) Strela zanesla požar. Oni ponedeljek popoldne, ko je divjala nad dravskim poljem huda nevihta, je udarila strela v poslopje v Dražni vasi pri Cirkovcih ter ga zažgala. Požar je bil viden daleč po Dravskem polju.

d) Paška je raznesla. Na Kapli se je ponesrečil 27 letni posestniški sin Karl Koprivnik. Streljal je z lovsko puško, katero mu je razneslo ter mu je odtrgalo palec in kazalec na desni roki.

58 milijonov dolarjev za olajšanje trpljenja vojnim žrtvam je odobril ameriški senat. Francoska vlada je zaprosila špansko vlado, da bi sprejela 200.000 otrok belgijskih in francoskih beguncev.

Sovjeti so zasledili s pol milijona vojski in brez boja Lavo, Letonsko in Estonsko.

NOVICE IZ JULIJSKE KRAJINE

Italija odobrava jugoslovansko nevtralnost

Belgrajski časopis »Vreme« objavlja dopis iz Rima o razpoložnosti v italijanski prestolnici in drugod po Italiji na prvi dan po italijanski napovedi vojne Franciji in Angliji. Med drugim dopisnik omenjenega lista poroča, da sta se preselila francoski in angleški veleposlanik pri sv. stolici v Vatikan. Dalje pravi, da je Rim nezavaranost mesto ter da je italijanski zun. minister grof Ciano odšel na bojišče. V nadaljnjih izjavanjih pa poroča o stališču Jugoslavije do Italije ter pravi:

Italijanski uradni krogi so z zadovoljstvom sprejeli vest o nevtralnem stališču Jugoslavije. Časopise objavlja izjavo ugledne jugoslovanske politične osebnosti dopisniku italijanske agencije Stefani v zvezi z nevtralnim stališčem Jugoslavije. Ta vest je imela velik učinek na

italijanske ljudske množice. Vest o nevtralnosti Jugoslavije v sedanjem evropskem spopadu, ki se je razširil na sredozemsko področje, je italijanska javnost sprejela s toliko večjimi simpatijami, ker je Jugoslavija prva med petimi državami, na katere so se obrnil predsednik italijanske vlade Mussolini v svojem govoru, v katerem je napovedal vojno zavezništvo.

Glavna pozornost političnih krogov v Rimu — tako končuje svoje poročilo dopisnik »Vreme« — je usmerjena zdaj na Egipt in Turčijo. Ti krogi pravijo, da je od teh držav samih odvisno, če bosta pametnejši od Poljske, Norveške, Holandije in Belgije. Mussolini je ponudil roko, od njih samih pa je odvisno, če jo hočeta sprejeti.

i Nova maša. V nedeljo, dne 2. junija je mala kraška vasica (35 hiš) Ponikve na Krasu, obhajala znamenit dan. Pred oltar Gospodov je stopil že tretji njen sin g. Dominik Pegan. Prejšnja dva delavca v vinogradu Gospodovem sta g. Zlobec starejši in g. Zlobec mlajši. V nedeljo so domači fantje in dekleta kar opleli vse Ponikve in ves Avber, kjer je g. Pegan prvič zapel Glorijo. Slovesno pritrkovanje in ubrano petje ter slavaloki so kljub resnim časom vtili v srca prelepega avberskega kota toliko vedrega veselja in priščnosti kot malo kdaj. Ljudstvo se je veselilo časti svojega rojaka in njegovih domačih, ki so z res velikimi žrtvami onogočili študiranje gosp. Dominiku. Gospod novomašnik si je sam pridigal in se izročal delu za slavo božjo in blagor duš svojega ljudstva. Bog daj, da bi se mu uresničili vsi njegovi upi na težki, a prelepi življenjski poti, to mu voščijo vsi Kraševci od blizu in daleč.

i Dopisnik belgrajske »Politiker« se je obrnil na italijanske novinarje, kaj pravijo k znani radijski izjavi sovjetske vlade, da ne bi mogla radi lastne varnosti dopustiti spremembo status quo na Balkanu. Italijanski novinarji so odgovorili, da se jih ta izjava niti najmanj ne tiče, ker nima Italija prav nobenega namena, da bi podvzela kakšno oboroženo akcijo proti Balkanu. Edino, če bi zavezniki povzročili konflikt v vzhodnem Sredozemskem morju ali v grških vodah, bi morala Italija nastopiti, toda samo v tem delu.

i Namea zavezniških letalskih napadov na severno Italijo in na Primorsko je, uničiti električne naprave, od katerih je odvisna vsa italijanska vojna in tožka industrija ter večina italijanskih železnic, polgati zaloge goriva in one-

mogočati kopne zveze med Italijo in Nemčijo

i Italijanski rušilec »Calafaticio« je po italijanskih uradnih vesteh sam napadel 24 sovražnih vojnih ladij, eno potopil, eno hudo poškodoval.

i Osemdesetletno rojstvo je obhajal dne 14. junija Anton Fornazarič, p. d. »Toni mlekar« iz Bilj. Prav je, da se ob tej priliki spomnimo tega moža, ki je vse svoje življenje delal v splošni blagor. S svojo ženo Tončko iz Nemčeve družine sta lepo vzgojila dva sina in štiri hčer-

ke. Starejši sin dr. Slavko Fornazarič je odvetnik v Mariboru, drugega sina Jožefa je oče izbral, da bo prevzel domačijo, pa je v 18. letu starosti podlegel pljučnici, kar je bil silno hudo udarec za družino. Starejša hčerka Gizela je v svetovni vojni pomagala očetu voziti mleko v Gorico. Ko sta nekoč ustavila voz, da bi oddala mleko v semenišče, je prigrmela granata in hčerka je padla mrtva v očetovo naročje. Granata je ubila tudi konja. G. Fornazarič sam pa je bil hudo ranjen v nogo, da se je moral dolgo časa zdraviti v bolnišnici. Gizela je bila poročena s Petrom Mozetičem, ki je v vojski izgubil oko, dobil je še druge poškodbe, katerim je podlegel. Zapustila sta hčerko, katero je vzel k sebi stari oče, naš jubilat. Ostale tri hčerke so tudi poročene. Ko se je g. Fornazarič vrnil iz begunstva, in sicer med prvimi se je takoj lotil obnove razdejane domačije. Nekega dne je šel kositi na travnik, pa je s koso zadel ročno granato, ki je eksplodirala in ga hudo ranila po nogah in prsih, da se je spet moral več mesecev zdraviti v bolnišnici. Naš slavljencec je značajan katoliški mož. Deloval je poštrenovalno v raznih odborih in katoliških društvih. Ker je vsak dan vozil mleko v Gorico, so mu društva nalagala veliko dela za razna prireditvena dovoljenja, za nakup blaga, za konsumno društvo, nosil je denar v pošiljnico itd. Tudi drugi ljudje, ki so kaj potrebovali iz Gorice, so se obrnili nanj, da jim je prinesel. Njegova zvesta družica je pred 15 leti zbolela. Morali so ji odrezati nogo, pa je kmalu potem umrla. Ta udarec je našega slavljencea hudo potrl. Možu, ki ga pozna vsa Goriška kot zavednega katoliškega Slovence in dobitnika, k godu in pa k 80 letnici prav iskreno čestitamo in mu želimo, da bi ga Bog ohranil čilega in zdravega še mnogo let.

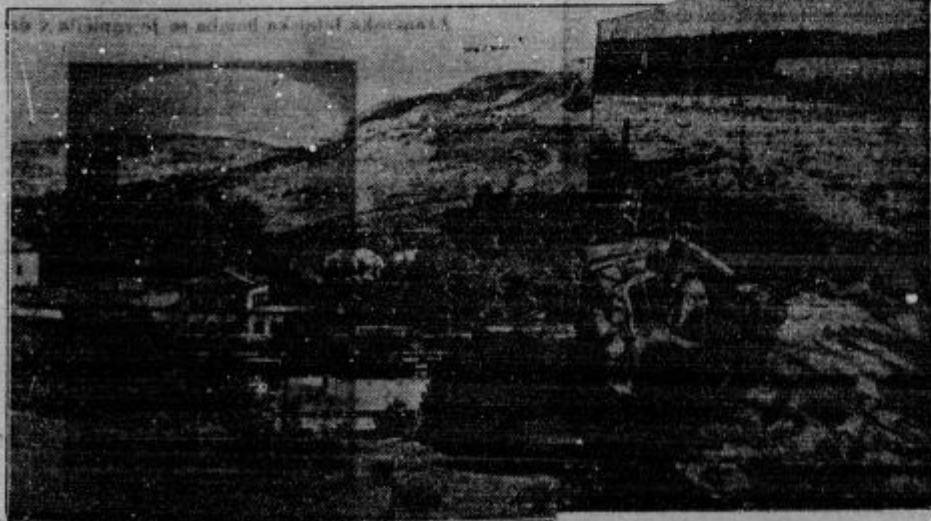
Dve, tri o Italiji

Naša soseda Italija je prenaseljena, gorata dežela, s plodno Lombardijo v dolini Pada in z nekaj ravnine južno od Rima, dočim predstavljajo ostanek polotoka Apenini. Na površini 312.000 km² živi 42.500.000 ljudi. Račun pove, da odpade na kvadratni kilometer 140 ljudi.

V plodni lombardijski nižini je poljedelstvo zelo raznovrstno in napredno. Tu pridelujejo pšenico in še posebno koruzo. Tu je tudi zelo razvito svilarstvo. Zaradi razmeroma precejšnjega siromaštva v prirodnem bogastvu, je bila Italija prva, ki je začela z avtarktičnim gospodarstvom, v želji, da bi postala čim bolj neodvisna od tujine. Proizvodnja umetnega prediva je dosegla l. 1936 30.000.000 kg in danes vzvema Italija v proizvodnji konoplje drugo mesto na svetu z nad 60.000.000 kg.

Glede proizvodnje umetne svile pa zavzema Italija prvo mesto na svetu. Skupni letni pridelek umetnega prediva znaša 125.000 ton. Prav tako si z vsemi silami prizadeva v smislu samopreskrbe povečati domačo proizvodnjo najrazličnejših vrst živil. Izvažajo zgodnjo zelenjavo, južno sadje, oljčno olje in nekaj drugih poljedelskih pridelkov in je odvisna v tem oziru še vedno od izvoza.

Proizvodnja živega srebra (Idrija in Monte Amala) je znašala 1937 leta 2280 ton, kar presega domače potrebe in ostane tako še kaj za izvoz. — Bakra prideluje Italija samo 1% svetovne, ki je ponudil Nemčiji premirje.

31. Peter na Krasu ničesar drugega kakor staro železo.

General Franco naj bi posredoval med Francijo in Nemčijo za premirje.

Otok Malta. Malta je skupina otokov sredi Sredozemskega morja med Sicilijo in Libijo.

Nemški strojničar je ob obali Rokavskega preliva vzel na muho sovražno letalo.

Člani (vse) zadrug... predajajo Nemcem orožje.

čajne 100 (62), živinorejske in pašniške 61 (62), kmetijske strojne 41 (43), zadrugne elektrarne 27 (24), vinarske 10 (10), vodovodne 25 (20), stavbinske 43 (39), obrtne 25 (27), razne druge 18 (24), osrednje 4 (4). Največji je torej priravek nabavnih in prodajnih zadrug, stavbinskih in vodovodnih, dočim je število ostalih vrst zadrug precej stalno.

Po okoliših okrožnih sodišč so se zadrug razdelile takole (v oklepajih podatki za konec 1938): Ljubljana 305 (300), Novo mesto 113 (111), Celje 126 (125), Maribor 116 in Murska Sobota 60 (v letu 1938) skupaj 170, ostali kraji v državi 19 (20) zadrug. Naraslo je število zadrug na področju ljubljanskega sodišča, pa tudi v ostalih okoliših v manjši meri.

Med 36 na novo pristopivšimi članicami je bilo 7 nabavnih, 3 mlekarke, 1 živinorejska, 3 strojne, 2 zadrugne elektrarne, 7 vodovodnih, 6 stavbinskih, 1 obrtna, 1 vinarska,

Irska vlada je sporočila Italiji, da bo Irska ostala nevtralna, če je Italijani ne bodo napadli.

6

Zgube

Zadrugna šola 120
Narod. gospodar 45 (51), obresti 6.9%
odpisi 185 (142), stroški neprem.
(238), čisti dobiček 10 (17).

Dobiček: Upravni dohodki Zadrugna šola 79 (100), tiskovine Narod. gospodar 24 (24), obresti 6.9% dohodki nepremičnin 275 (265) tis.

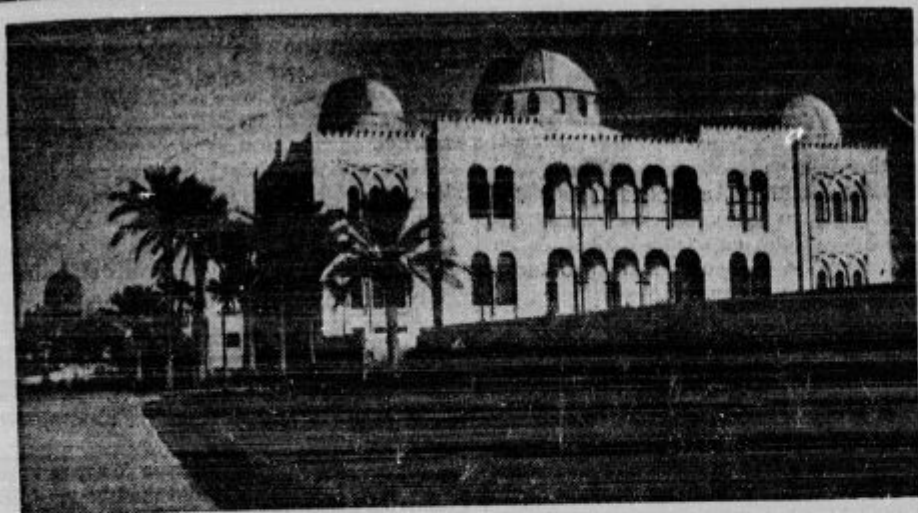
Bilanca kaže, da je bil del k Poštni hranilnici že odplačan. Zato zunanjepolitične negotovosti in začel so se vloge zmanjšale tako nove kot stare. Za izplačilo vlog je Zadr. z vsem porabila del svojih naložb v bl. zapiske ministrstva financ. Te dajate tudi naložbe in vrednostni papirji so glavnem neizpremenjeni. Del svojih Zadrugna zveza porabila za odpis teče like pri vrednostnih papirjih. Račun dobička ne izkazuje posebnih izpre. Opaža se zmanjšanje dohodka od obrest. kor so tudi stroški za obresti padli manjših tujih sredstev.

Francoska letalska bomba se je zapičila v drevo

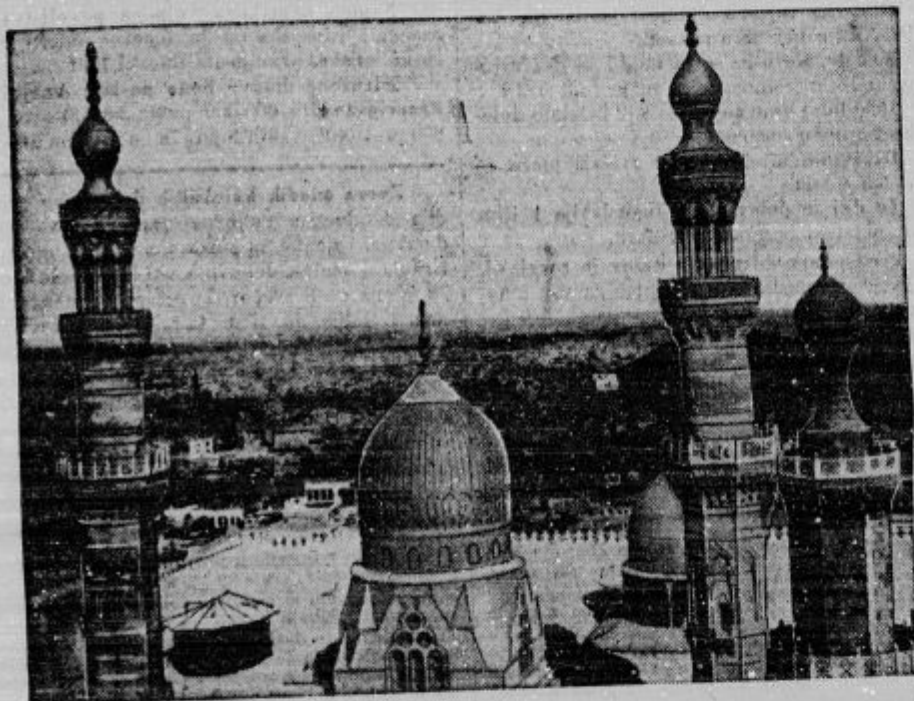
Maršal de Bono, vrhovni poveljnik južne italijanske armade.

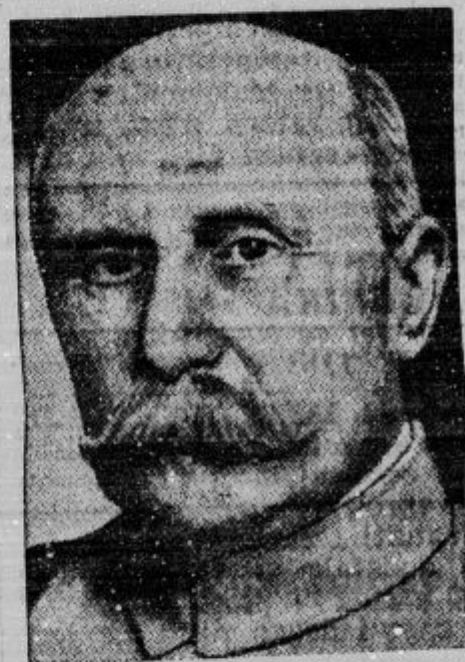
Palača na obali Tripolisa, v kateri prebiva guverner Libije maršal Balbo.

Znamenita Mussolinijeva cesta v Libiji, ki je velikega vojaškega pomena.

Pogled na mesto Kairo v Egiptu.

Maršal Petain, novi predsednik francoske vlade, ki je ponudil Nemčiji premirje.

Po sovražnem napadu na motorizirano kolono ni ostalo ničesar drugega kakor staro železo.

General Franco naj bi posređeval med Francijo in Nemčijo za premirje.

RAZGLED PO SVETU

FRANCIJA

» Kasea. Skupina francoskih letalskih častnikov je prišla in ustrelila bivšega letalskega ministra Ljudske fronte Coia. Ta je po nalogu svojega gospodarja, velikega protifašista Bluma, načrtno onesposabljal francosko letalsko industrijo ter zase in za svojega šefa prodajal najboljša francoska letala španskim boljševikom in tako pripravil Franciji sedanje gorje. Ko je bil minister, je bil deležen priznanja tudi od naših salonskih boljševikov v »Sodobnosti« in drugod.

ŠVICA

» Zadevoljni. Švicarski listi tolmačijo zadovoljstvo sprichi izjave Mussolinija, ki je v prvi vrsti omenil Švico kot državo, katere ne misli potegniti v vojno. »Neue Zürcher Zeitung«, »Tribune de Geneve« in poročevalska agencija pristavljajo, da bo Švica s svoje strani ohranila svoje stališče nevtralne in lojalne sosede. Med komentarji v zvezi z vstopom Italije v vojno je treba podčrtati komentar lista »La Suisse«, ki med drugim pravi: Mi smo se zmeraj trudili, da bi tistim, ki niso hoteli tega videti, pokazali veličino nove Italije.

AMERIKA

» Se vedno verjamejo v zmago zaveznikov. Zavod Gallup v USA, ki si zapisuje javno mnenje Amerike, in sicer odgovore na vprašanja, ki jih pošilja občinstvu vseh slojev. Zdej je ta zavod vprašal, ali je od začetka te vojne narasla naklonjenost do zaveznikov ali je padla.

Odgovor je bil ta, da je naklonjenost do zaveznikov, ki je štela ob začetku vojne 53 odstotkov glasov vseh vprašanih Američanov, še za 32% narasla. V zmago zaveznikov verjame 84 odstotkov Američanov, en odstotek misli, da bo zmagala Nemčija, a 15 odstotkov vprašancev ni reklo ne tako ne tako.

DROBNE NOVICE

Nerveški parlament je sklenil ustaviti sovražnosti; kralj in vlada sta se umaknila iz države v Anglijo.

120.000 strok se izselili iz londonskih predmestij v zahodne angleške pokrajine.

Kanadski vojni minister se je ubil pri neki letalski nesreči.

Obvezno vojaško dolžnost je uvedla Anglija. Ali ne nekoliko pozno?

Naš dr. Korošec se je mudil te dni v romunski Bukarešti. Sprejel ga je tudi kralj.

1000 letal dnevno bodo baje izdelale ameriške Fordove tovarne.

Državnim uradnikom je zvišala plače — slovaška vlada.

Te dni je poteval šez Jugoslavije v Rim novi sovjetski poslanik Gorelkin.

Predsednik Združenih držav je razglasil, da je Sredozemsko morje zaprto za vse ameriške ladje.

Predsednik mehiške vlade je ob vstopu Italije v vojno poslal Franciji brzojavko z upanjem na končno zmago zaveznikov.

Neve dodatne kredite za državne brambe je odobrila egiptovska vlada.

Nad 40 ladij so doslej zavezniki zaplenili Italiji po raznih delih sveta.

Španska vlada je dala uradne izjave, da se nevtralnostno stališče Španije ob vstopu Italije v vojno ni nič spremenilo.

Združene države so danes bližje vojni kot leta 1917, je te dni trdil newyorški župan La Guardia.

Pol milijona dolarjev za pomoč francoskim in belgijskim beguncom zahteva predsednik Združenih držav od zbornice.

Italijanska vojna mornarica je z minami zaprla med drugim tudi severni del Jadrana ter prelive pri otokih Crez in Lošinj.

Puške in topove bo Amerika prodala zaveznikom, za svojo armado pa bo izdelala novo orožje.

Uredništva vseh francoskih listov, ki so izhajali v Parizu, so se preselila v notranjost Francije.

Vojskoveljni način generala Weyganda je v tem, da z obrambo tu umiki med bojem izr-pava sovražne moči — pravijo angleški vojaški strokovnjaki.

Namen nemškega vojnega poveljstva ni zasedati francoska mesta, marveč uničiti francosko vojsko, pravijo italijanski listi.

Združene države bodo poslale Angliji in Franciji te dni 600.000 pušk, 50.000 strojinic, 800 protitankovskih topov in en milijon granat.

Zveza mladih katoliških delavk bo priredila dvodnevne duhovne vaje za tovarniške delavke, vajenke in služkinje v Marijanišču v Kranju. Začetek duhovnih vaj bo v petek, dne 28. junija ob 8 zvečer, konec pa v ponedeljek, dne 1. julija, in sicer tako zgodaj, da bodo udeleženci lahko prišli še pravočasno na delo. Vsa preskrba bo za ta čas stala 45 din za osebo. Duhovnih vaj naj bi se udeležila dekleta iz dekanij Kranj, Radovljica in Stara Loka. Članice ZMKD, pojdite takoj pridno na delo in poskrbite, da bo udeležba pri duhovnih vajah čim številnejša. ZMKD v Ljubljani.

77

Gospod Volodijovski

Marsikrat se mu je v tej vročici ali snu bledlo, da je še v Hreptovu in da se skupaj z Volodijovskim odpravlja na veliko vojno, potem pa zopet, da spremilja Bašo v Raškov, nato pa znova, da jo je ugrabil in jo ima v svojem šotoru; včasih je v vročici gledal bitke in klanje, v katerih je kot hetman poljskih Tatarjev dajal ukaze izpod bunčuka. Toda prišlo je prebujenje in z njim zavest. Tedaj je odprl oči in zagledal obraz Novovicjskega, Lušnje, čelade dragoncev, ki so že bili pometal od sebe ovčje čapke konjarjev — in vso to tako strašno resnično, da se mu je zdela naravnost kakor mera v sanjah. Pri vsakem gibu, ki ga je napravil konj, ga je prebadala bolečina, rane so ga peklo vedno huje in zopet je omedlel, a se streznjen zavedel, da se nato pogrezne v vročico in iz nje v spanje — in z znova prebudi.

Bil so trenutki, ko se mu je zdelo nemogoče, da bi bil on, tak siromak, Azija, Tuhaj-bejev sin, njegovo življenje pa, ki je bilo polno nenavadnih dogodkov in se je zdelo namčajeno še za nekaj velikega, naj bi se skončalo tako hitro in tako strašno. Včasih mu je prišlo tudi na misel, da pojde takoj po muki in smrti v raj, toda sam se je nekoč priznaval h krščanski veri in živel dolgo med kristjani, zato ga je obhajal strah ob misli na Kristusa. Ta ne bo imel zanj usmiljenja; ako pa bi bil prerok močnejši od Kristusa, bi ga ne bil izdal v roke Novovicjskega. Vendar mu morda prerok že izkaže usmiljenje in vzame dušo iz njega, preden ga z muko umorijo.

Med tem pa je bil Raškov že v neposredni bližini. Prijahali so v skalnat kraj, ki je naznanjal, da je Dnjestr blizu. Na večer je bil Azija v pol vročičnem, pol zavestnem stanju, v katerem so se prikazni mešale z resničnostjo. Zato se mu je namoma zadelo, da so prihajali na cilj, da so obstali,

da sliši, kako se ponavlja okoli njega klic: »Raškov, Raškov!« Potem se mu je zdelo, da sliši glas sekir, ki sekajo drevo.

Tu je začutil, da mu glavo oblivajo z mrzlo vodo, potem pa, da mu dolgo dolgo vlivajo v usta žganje. Tedaj se je popolnoma zbudil. Nad njim je bila zvezdnata noč, tik okoli njega pa je plapolalo nekaj desetorice bakel. Na uho so mu prišle besede:

»Ali je pri zavesti?«
»Pri zavesti. Gleda pametno...«
In v tem trenutku je uzri nad seboj Lušnjev obraz.

»No, bratec, je govoril stražnjost z mirnim glasom, zdaj je čas zate.«

Azija je ležal vznak in globoko dihal, zakaj roke je imel stegnjene ob obeh straneh glave; zato so se mu razširjene pri svobodnejše gibale in zajemale več zraka kakor tedaj, ko je ležal privezan na konjski hrbet. Z rokama pa vendarle ni mogel ganiti, ker sta bili nad glavo privezani na brastič, ki je šel vzdolž njegovih pleč, in oviti s slamo, pomečeno v smolo. Tuhaj-bejevič se je takoj domislil, zakaj so to storili, toda v tem trenutku je opazil še druge priprave, ki so naznanjale, da bo njegova muka dolga in strašna. Bil je namreč od polovice telesa do pete slečen — in ko je nekoliko dvignil glavo, je zagledal med svojimi nagimi kolni sveže obsekano ostrino kola. Debelejši konec tega kola je bil uprt ob drevesno deblo. Od vsake Azijeve noge pa je šla vrv, ki je imela na koncu pritrjeno malo vago, na katero je bil vprežen konj. Azija je v svitu bakel opazil samo konjska zadka in nekoliko dalje dva moža, ki sta očito stala pri konjih in ju držala pri gobcu.

Nesrečni junak je z enim pogledom objel te priprave, potem pa se je, kdo ve zakaj, ozri kvišku in opazil nad seboj zvezde in blesteči srp meseca.

»Povtekle me bodo na kolc, je pomislil.
In zdaj je stisnil zobe tako silno, da ga je kar krč zgrabil za željusti. Pot mu je stopil na čelo, istočasno pa mu je obraz oledenel, ker je šla vsa kri iz njega. Potem se mu je zdelo, da leti in leti

njegovo telo v brezdanji prepad. Za trenutek je izgubil zavest časa, kraja in tega, kaj se z njim godi. Stražnjost mu je razklenil zobe z nožem in znova začel vlivati žganje v usta.

Azija se je davil in pijačal žgočo tekočino in ust, moral pa jo je tudi požirati. Tedaj je prišlo nadenj čudno razpoloženje: ni bil pijan, nasprotno, nikoli ni bilo njegovo spoznanje bolj jasno, njegove misli bolj bistre. Videl je, kaj se godi, razumel vse, samo nekakšna nenavadna razdraženost in nestrpnost se ga je lotila, da vse to tako dolgo traja in se še nič ne začne.

Med tem so se začeli ob strani težki koraki in pred njim je obstal Novovicjski. Ko ga je Tatar zagledal, so mravljinci zagomazeli po njem. Lušnje se ni bal, prevleč ga je zaničeval, toda Novovicjskega ni zaničeval, saj ga ni imel za kaj; namestu tega je vsak pogled v njegov obraz napolnjeval Aziji dušo z nekakšnim praznovornim strahom, zoprnostjo, studom. Mislil si je v tem trenutku: »V njegovi oblasti sem in bojim se ga!« — in ta občutek je bil tako strašen, da so se Tuhaj-bejeviču naježili lasje na glavi.

Novovicjski pa je rekel:
»Za to, kar si storil, pogineš v mukih.
Lipek ni nič odgovoril, samo glasno je začel sopati.

Novovicjski je stopil na stran; nastala je tišina, ki jo je pretrgal Lušnja:

»In proti gospe si dvignil roko, je rekel s hripavim glasom. Vlada gospa je sedaj že pri gosposi v spalnici, ti pa si v naših rokah! Prišel je tvoj čas!«

S temi besedami se je že začela muka za Azijo. Saj je ta strašni človek ob smrti ur izvedel, da je bilo njegovo izdajstvo in vse njegove grozovitosti brez vsake koristi. Ko bi bila Baša vsaj na polni umria, bi imel to tolažbo, da če je še on nima, je ne bo imel nihče. In ta tolažba mu je bila odvzeta vprav sedaj, ko je bila ostrina kola en komolec oddaljena od njegovega telesa. Vsa zaman! Toliko izdajstva, toliko krvi in toliko bližnje kazni — za nič, za prazen nič! ... Lušnji se še sanjalo ni.

PO DOMOVINI

Strašna toča v Slovenskih goricah

Pred štirinajstimi dnevi je zadela Slovenske gorice strahovita nesreča. Toča je poila veliko število krajev ter povzročila ogromno škodo. Sedaj je končana strokovna ocenitev te škode, ki je pokazala zares ogromno število: 5.377.600 dinarjev! V glavnem so trpele občine: Velka, Sv. Jurij v Slovenskih goricah, Sv. Ana v Slov. goricah, delno pa Sv. Jakob v Slovenskih goricah, Sv. Lenart in Jarenina. Škodo so ocenjevale posebne ocenjevalne komisije. Najbolj je bila prizadeta občina Velka, v kateri so popolnoma uničene najvažnejše kulture.

Prizadete so predvsem vasi: Ploderšnica, Gradišče, Šomart, Sp. Velka. V občini Sv. Jurij so najbolj prizadete vasi: Zg. Gašteraj, Zitence in Sp. Gašteraj; v občini Sv. Ana: Žiće, Ledenic, Kremberg; v občini Sv. Jakob: Ročna, Počenik in Zg. Jakovski dol. V šestih občinah in 28 vaseh je delno uničenih 2133 hektarjev kultur, od tega 831 ha njiv in vrtnih sadežev, 529 ha travnikov, 290 ha vinogradov ter 523 ha sadovnjahov. Od njivskih sadežev so trpele najbolj žitarice. Popolnoma je zbitih 83 ha pšenice, 81 ha ozimne rži, 172 ha ječmena. Navedena površina ozimnega žita je tako uničena. Navedena površina ozimnega žita je tako uničena, da ni bilo mogoče njiv niti pokositi ter jih morajo kmetje kar take preorati ter zasejati z ajdo in prosom.

Škoda pa je tem hujša, ker je bilo v teh krajih že letošnjo zimo veliko pomanjkanje žita zaradi slabe lanske letine ter so ljudje že komaj čakali, da bi novo žito dozorelo. V nekaj tednih bi morala biti že fetev, sedaj pa je spet vse uničeno. Mnogim posestnikom bo primanjkovalo v poletju kruha, na jesen pa bo zelo veliko pomanjkanje semenskega žita. Pvi vinogradih je 83 ha popolnoma zbitih, in sicer večinoma na področje občine Velke. V sadovnjakih je popolnoma uničen letošnji pridelek in zbito drevje na površini 307 ha, ki jo je ocenila komisija v vinogradih in sadovnjakih, se

nanaša samo na letošnji pridelek, ni pa ocenjena še dosti višja škoda, ki se bo poznala v teh krajih še nekaj let.

Pomoč za po toči prizadete kraje je zelo nujna. Dosedaj so dobili ti kraji brezplačno tri vagonne koruze ter dva vagona pšeničnih otrobov. Prebivalstvo bo dobilo v doglednem času še po znižani ceni krušno moko ter brezplačno ali po znižani ceni semensko ajdo. Zaprošena je banska uprava še za dobavo nadaljnjih štirih vagonov koruze po zelo znižani ceni ter za brezplačne vozovnice za prevoz hrane. Saj bo sicer pomanjkanje v teh krajih zelo hudo, ker nimajo ljudje nobenih rezerv iz lanskega leta. Banska uprava je dosedaj žrtvovala za vso to pomoč 80.000 din. Tudi so nekatere organizacije že precej prispevale. Potrebna pa je še pomoč. Ti kraji ležijo na naši meji, ki je še prav posebno občutljiva in zato jim je treba posvetiti vso pozornost.

Iz raznih krajev

Vodice. Ko hodijo te dni mimo župnišča farani in drugi, veseli zazrejo novo gospodarsko poslopje, ki je bilo pravkar dograjeno. Poslopje se je zgradilo namesto dveh prejšnjih gospodarskih stavb; prva je zaradi nesreče pred oči vse župnije pogorela 9. marca, ko so za 25 letnico župnikovanja farani pricrejali župniško podoknico; druga pa je že zaradi starosti razpadala in bi se bila itak letos morala izdatno popraviti. Delo je prevzel za nizko vsoto domači podjetnik g. Leopold Kranjec, tesarski mojster iz Bukovice. Zavedni verni farani radi prispevajo k poplačilu stroškov, ki niso tako veliki. Na ta način se je zopet izboljšala župna nadarbinska, ki je njihova last, ker pa je tudi res lepa tudi njihova čast.

Višnja gora. Oni ponedeljek proti večeru je udarila strela v pristavo gradu Codeli. Takoj se je vnela slamnata streha šupe za seno. Ogenj se je razširil še na ostalo poslopje. Ako bi ne bilo motorke iz Krške vasi, bi zgoreli tudi hlevi. Škde je nad 20.000 din. — Tatovi

so odnesli mlinarju Skubicu Francu dve vreči bele in eno vrečo ajdove moke; poleg tega pa še 20 kg masti. Jih še imajo.

Metlika. Ono sredo popoldne je udarila strela v hišo posestnika Antona Obermana v Dražičih. Strela je razbila precej opeke na strehi in poškodovala ostreže, nato pa po zidu zletela do žleba, ki vodi v kapnico. Druga strela je šla skozi dimnik v kuhinjo, kjer je poškodovala štedilnik in skozi zid v sobo, kjer so spali štirje otroci — odrasli so bili na njivi. Tretja strela je udarila v nekaj metrov oddaljen hlev posestnika Simončiča, kjer je zopet razbila streho in po žlebu zletela v kapnico, katero je precej poškodovala. Bil je strašen tresk, katerega je bilo slišati daleč naokrog. Zaradi silnega pritiska so popokale šipe na oknih. Le čudno, da se otrokom ni nič hudega dogodilo in da strela ni nikjer vžgala. Živina v hlevu je tudi nepoškodovana. — Sadna letina bo letos v naši okolici alaba. Češnje so redke in drobne, sliv in jabolk ne bo skoraj nič. Vinska trta je v cvetju, vendar kaže, da ne bo dala niti četrtnine lanskega pridelka.

Sv. Gregor. Slemenci pa niso kar tako. Tako in podobno je bilo slišati, ko so o priliki zadnjih večer naš fantje in dekleta zopet odnesli velike diplome kot spričevala za najbolj vestno in vzorno delo v katoliških organizacijah. To je obnem tudi najboljši dokaz vsem, da niso mlitli prazne slame, ko so v ta namesa žrtvovali zimske večere. Le tako naprej po začrtani poti. — Ker se igra »Deseti brate« zaradi nastalih razmer ni mogla uprizoriti; nameravajo jo uprizoriti na praznik sv. Petra in Pavla, čo ne pride kaka ovira.

Javor pod Ljubljano. Dne 10. junija proti večeru smo imeli silno neurje s točo. Prizadeta je Besnica, prav posebno pa Vrh. Kmetu Selanu je vihar prevrnil kozolec, toča mu je stokla na njivah in obilna voda mu je odplavila zemljo z njiv, ki so v bregu. Isto so prizadeli njegovi bližnji sosedje. Zanimivo je, da je uničujoči plaz zajel le bolj ozek pas; nekoliko stran že ni več tistega silnega razdejanja. Upamo, da bodo pristojne oblasti priskočile prizadetim na pomoč.

Bučka na Dolenjskem. Zadnje nedelje v maju so pristopili k prvemu sv. obhajilu naši malčki. Popoldne pa so bili sprejeti v Marijin vrtec in prirejena je bila v »Dvorani« igra za otroke. — Higijenski zavod iz Ljubljane je priredil pretekli teden higijensko razstavo, ki je

koliko težja je postala Aziji smrt spričo teh besed: ako bi bil to vedel, bi jih bil vse pot ponavljal.

Toda zdaj! ni bilo več časa za dušno bridkost, zakaj vse je moralo stopiti v ozadje spričo izvršitve obsodbe. Lužnja je se sklonil, vzrl v obe roki Azije bedri, da bi lahko s njima krmaril, in zaklical možema, ki sta držala konja:

»Naprej, toda počasi, obenem!«

Konja sta se premaknila: napel vrvi sta potegnili Azijevi nogi. Njegovo telo se je v trenutku speljalo po zemlji in zadelo na ostrino kola. Tedaj se je začela ostrina vanj pogrezati in jelo se je goditi nekaj strahnega, nekaj takega, kar je proti naravi in se upira vsakemu človeškemu čustvu. Kostí so se nesrečniku razklenile, telo se mu je trgalo na dvoje. Prešnila ga je neizrekljiva bolečina, tako strašna, da je mejila skoraj na pošastno naslodo. Kol se je pogrezal globlje in globlje. Tuhaj-bejevič je stisnil čeljusti, slednjič pa vendar ni več vzdržal — sobje se mu strahovito zarezali, iz grla pa se mu je iztrgal krik: A, a, a — podoben krokerjemu krakanju.

»Počasnije je zapovedal stražmojster.

Azija je vedno hitreje ponavljal svoj strašni krik.

»Ali krakaš?« je vprašal stražmojster.

Potem je kriknil možema:

»Enakomerno, stoji! No, in žele je dodal, obrnivi se k Aziji, ki je nenadoma utihnil in samo zamoklo hropel.

Urno so izpregli konja, nato so dvignili kol, apustili njegov debelejši konec v nalašč za to pripravljeno jamo in ga začeli zasepati z zemljo. Tuhaj-bejevič je gledal še z viška na to opravilo. Bil je pri zavesti. Ta grozovita vrsta kazni je bila tem strašnejša, ker so žrtve, ki so jih povlekli na kol, živele včasih tri dni. Aziji se je pobesila glava na prsi, ustnice so se mu pregibale in cmokale, kakor pri kaj žvečil in pokušal; čutil je sedaj veliko slabost in videl pred seboj nekakšno neizmerno belkasto meglo, ki se mu je zdela, kdo ve zakaj, strašna. Toda v tej megli je razločil obrabe straž-

mojstra in dragoncev, vedel je, da je na kolu in da se s težo telesa nasaja na ostrini vedno globlje; sicer pa je začel pri nogah drveneti in postal je vedno neobčutljivejši za bolečino.

Včasih mu je tema zastrla to strašno belkaste meglo; tedaj je mežikal a svojim edinim očesom, hoteč gledati in videti vse prav do smrti. Pogled mu je s posebno trdovratnostjo prehajal od baklje na bakljo, ker se mu je zdelo, da se tvori okoli vsakega plamena nekakšen mavričen krožec.

Toda njegova muka še ni bila končana. Čez trenutek se je približal kolu stražmojster s svedrom v roki in zaklical okoli stoječim:

»Dvignite me!«

Dva korenjaka sta ga vzdignila. Azija je začel gledati nanj od blizu, neprestano mežikajoč, kakor bi hotel spoznati, kakšen človek se vzpenja k njemu v višino. Med tem je rekel stražmojster:

»Gospa ti je izbila eno oko, jaz pa sem se zakrekel, da ti izvrtam drugo.«

S temi besedami je porinil ostrino v zenico, zavrtel enkrat in dvakrat, in ko sta se že trepalnica in nežna kožica, ki obdaja oko, ovili okoli zavojev svedra — je potegnil.

Tedaj sta pritekla Aziji iz obeh očesnih jamic dva potoka krvi in mu tekla po obrazu kakor dva potoka solz.

Obraz sam mu je poblebel in postal je vedno bolj bel. Dragonci so začeli močje ugašati plamenice, kakor bi jih bilo sram, da osvetluje luč tako grozovito delo — in le od mesečevca srpa je bil srebren, ne preveč jasen blesek na Azijevo telo. Glava se mu je sklonila popolnoma na prsi, samo k hrastiču privezane in z osmoljeno slamo ovite roke so molele kvišku, kakor bi ta sin vzhoda klical maščevanje turškega polmeseca na svoje rable.

»Na konjet« se je razlegel glas Novovijejskega.

Preden pa so sedli na konje, je še zapalil stražmojster s poslednjo plameniko tiste dvignjene roke Tatarjevc. Nato se je oddekel odpravil proti Jam-

polu, sredi razvalin Raškova pa, sredi noči in samote je ostal na visokem kolu le sam Azija, Tuhaj-bejev sin — in svetil dolgo...

L.

Tri tedne pozneje je prišel Novovijejski v Hreptjov. Pot z Raškova se mu je zaradi tega tako zelo zavlekla, ker se je še večkrat odpravil na drugo stran Dnjestra in se bližal čambulom in perkulabovcem, ki so stali vzdolž reke na razni postojankah. Ti so potem prihajajočim sultanskim vojskam pripovedovali, da so videli povzod poljske oddelke in slišali o velikih vojskah, ki jim bodo gotovo, ne da bi čakale, da dosepejo Turki pod Kamence, same zaskočile pot in se v odločilni bitki pomerile a njimi.

Sultan, ki so mu zagotavljali, da je ljudovlada brez moči, je bil zelo osupel. Pošiljal je naprej Lipke, Vlahe in naddonavske orde, sam pa se je pomikal počasi dalje, zakaj kljub vsej svoji neizmerni vojni sili se je zelo bal bitke z rednimi vojskami ljudovlade.

V Hreptjovu ni našel gospod Novovijejski Volodijevskega; mali vitez je namreč krenil s gospodom Motovidlom k gospodu podleškemu proti krimski ordi in Dorošenku. Tam je izvršil velika dela in tako dodal prejšnji slavi novo. Pobil je popolnoma hudega Korpana in pustil njegovo telo na Divjih poljanah zverem v hrano, pobil groznega Drozda, pobil močnega Mališko, pobil dva brata Sina, slovitá kozaška četnika, pobil tudi mnogo manjših krdel in čambulov.

Gospa Volodijevska pa se je prav tedaj, ko je dospel Novovijejski, pripravljala z ostanom ljudi in vozovi za odhod v Kamence, zakaj spričo viharja je že bilo treba zapustiti Hreptjov. Z žalostjo je odhajala gospa Volodijevska iz te lesene fortalice, v kateri je doživela sicer številne prigode, ki ji je pa v njej potekel najšrečnejši čas življenja — pri možu, sredi slavnihi vojakov in sredi arc, ki so jo ljubila. Zdaj je imela na lastno prošnjo oditi v Ka-

bila v prosvetni dvorani. Občinstvo se je kar polhalno udeleževalo predavanj in predvajanj zdravstvenih filmov. Higienškemu zavodu smo vsekakor hvaležni za pozornost, ki jo posveča našim podeželskim občinam.

Luče. Dne 11. junija je umrl po dolgi in mučni bolezi Matija Brilan. Bil je veren kršč. mož. Na »Domoljub« je bil naročen odkar izhaja. Bil je tudi župan sedem let. Bil je izredno dobrega srca za reveže in ni nobenega odgnal brez daru. Zapušča ženo in pet hčera. Bog mu bodi plačnik!

Mokronog. V sredo, dne 12. junija je strela udarila v kozolec g. Bulca Toneta, gostilničarja in mesarja v Mokronogu. Pod kozolcem so se ravno nahajali štirje fantje, ki so sprajljali deteljo, toda nobenemu se ni kaj hujšega zgodilo. Kozolec je popolnoma pogorel, zraven pa tudi vsa detelja, ki je bila v kozolcu ter dva voza in nekaj drugega orodja. — Pred kratkim se je v Mokronogu smrtno ponesrečil neki kolesar, ki je bil doma iz mirnske fare. Pripeljal se je navzdol po cesti iz Trebelnega ter se na ostrem in zelo nevarnem ovinku pri gostilni g. Majcna zaletel v hišo peka g. Sašeljna ter si razbil vso glavo. Umrl je po preteku deset minut. Pri nesreči je bil prisoten naš g. župnik, ki mu je podelil vs. poslednje olje.

Sv. Gregor. Nedelja, dne 2. junija bo ostala v gregorjski fari gotovo v najlepšem spominu. Ta dan so namreč ribniški g. dekan privrkat prihiteli k nam in ob asistenci ostalih g. duhovnikov blagoslovili nov kip Kristusa Kralja. Po slovesnem cerkvenem govoru g. dekana in blagoslovitvi v cerkvi je bil kip v procesiji med pritokovanjem zvonov in ubranem petju prenešen v novo kapelico ob križpotju, sezidano v spomin na euharistični kongres Kristusa Kralja. Kot zaključek te prelepe slovesnosti je bila skupna posvetitev vse množice Kristusu Kralju.

Vodice. Prihodnjo nedeljo, 23. junija, bo opravil v vodiški župnijski cerkvi ob 10 slovesno novo mašo vodiški rojak g. Franc Seršen, salezijanec, ki je bil 9. junija v Rimu posvečen v mašnika. Cerkovni govornik pri novi maši bo dr. Franc Blatnik, ravnatelj. Novomašnik je že več let deloval v misijonih v Južni Ameriki, zlasti v Braziliji, v Mato Grosso, Sao Paulo, Goyas. Po novi maši se zopet vrne v misijonske kraje. Farani se te nove maše zato posebno vesele, ker jo daruje pravi misijonar med pogani, ki je njih rojak. Popolnoma pravilno je,

Mirovna pobožnost v baziliki Lurške Marije v Rajhenburgu

Letošnja tridnevica ob obletnici posvečenja bazilike Lurške Marije v dneh 30. junija, 1. in 2. julija se bo vršila v znamenju prošnje za ohranitev miru v domovini.

Da se bodo lahko romarji za to prireditve poslužili na železnici nedeljske karte, se bo pobožnost začela že na praznik sv. Petra in Pavla zvečer s pridigo in rimsko procesijo.

Glavna slovesnost pa bo letos v nedeljo, 30. junija, s sledečim sporedom: ob 5 zjutraj skupno sv. obhajilo, ki ga verniki darujejo za ohranitev miru. Ob 6 peta sv. maša in pridiga. Ob 10 procesija z Najsvetejšim, pridiga in slovesna sv. maša, ki jo bo opravil mil. opat trapistov p. Pij Novak. Popoldne od 2 do 3. molitvena ura za mir pred izpostavljenim Najsvetejšim. V ponedeljek, dne 1. julija, bo prvo sv. opravilo ob 6, ob 10 pa sveta maša in otroška pobožnost za mir, katere se udeležijo otroci vse fare. V torek, 2. julija, bo prvo sv. opravilo ob 6, drugo pa ob 10 kot zaključek tridnevne.

Castite gg. duhovnike, zlasti videmske in sosednjih dekanij, lepo prosimo, da v nedeljo, 23. junija, oznanijo spored tridnevne in pripravijo vernikom, da se v čim večjem številu udeležijo te mirovne pobožnosti.

da molijo za misijonarja in za misijone in Boga prosijo, da bi Bog podelil še več misijonskih poklicev.

Smartno pri Litiji. Meningitis — ta nova bolezen — se je že tako razpasa po naši občini, da se že resno bojimo, kaj bo. Najprej se je pojavila v posameznih primerih v bližnji litijski okolici, pozneje se je razvila v pravo epidemijo. Vsak dan — in še celo po večkrat — odmeva po naših krajih žalostni glas hupe resilnega avtomobila.

Ko ljudje zaslišijo ta glas, se s strahom sprajljajo: »Kam neki spet zdaj...«. Sprva se je govorilo, da ta bolezen napade samo mladino pod 16 leti starosti. Toda temu ni tako. Ravno pretekli teden so odpeljali v bolnišnico tri krepke moške od 40 do 50 let. V Litiji tudi več žensk. Ljudske šole v naših krajih so na zahtevo okrajnega načelnstva končale s poukom za letošnje šolsko leto, da se tako omeji prenositev bacilov te bolezni. Pa tudi sicer je oblastveno prepovedano vsako zbiranje otrok, kar ponekod ne upoštevajo. Toda kljub mnogim odločnim ukrepom bolezni se narasta. Ljubljanska bolnišnica je prepolna bolnikov samo iz naših krajev, zato je Higienški zavod odredil da se nekaj razredov litijske šole spremeni v bolniške sobe. V ta namen so razrede začeli preurejati in prihodnji bolniki se bodo zdravili doma. To zasilno bolnišnico bosta vodila dva domača zdravnik. Higienški zavod pa bo poslal še enega strokovnjaka in pa zaščitno sestro. Tako upamo, da bomo bolezen omejili in končno pregnali, saj imamo že tako drugih križev in težav dovolj.

Jamnica. Pri Pernatu so imeli delavca, ki je pokrival streho z lesenimi desčicami. Desčice so namakali v vodi v nabiralniku. 17 letni fant Lovro Drug je šel k nabiralniku, da bi prinesel desčice. Ker ga je dolgo časa ni bilo nazaj, so šli pogledat za njim ter ga našli že mrtvega na dnu vode. Pokojnika je včasih napadla božjast. Naj počiva v miru!

St. Andraž v Haložah. Dne 8. junija je med dežjem udarila strela v hišo posestnika Belčaka Stefana. Požar je do tal uničil hišo in gospodarsko poslopje. Skoda še ni precejenjena. — Prvo skropljenje po goricah je končano. Sedaj se vrši že drugo. Vendar pa ne moremo pričakovati skoraj nobenega pridelka, ker je trsje močno pozeblo in je dosti jalovega. Ravno tako ne bo nič sadja, če ravno je lepo cvetelo, ker so skoraj vse listje s sadom vred požrle gosence. Prav tako ne moremo pričakovati dobrega pridelka koruze in krompirja, ki smo ga zaradi vednega deževja sadili prve dni junija, ko je že čas za okopavanje. — Vsakodnevi nalivi so nam močno poškodovali ceste. In to posebno občinske, po katerih se sploh ni več mogoče voziti. Posestniki, po katerih posesti pelje cesta, se zelo pritožujejo, da jim vozniški vozijo po njivah in travnikih, ker drugod ni mogoče voziti. Zato je nujno potrebno, da se vsaj za silo popravijo občinske ceste! — »Fehrtarji« (prosjaki) iz hrvaškega Zagorja nas

menec neznani usodi in nevarnostim nasproti, kakršne so grozile za časa obleganja.

Ker pa je imela hrabro srce, se ni vdajala žalosti, ampak je skrbno nadzorovala priprave, pazela na vojake in vozove. Pomagala sta ji pri tem gospod Zagloba, ki je pri vsakem dogodku vse prekašal po razumu, in tudi gospod Mušalski, nedosegljivi lokostrelca, poleg tega pa vojak hrabre roke in neizmerno izkušnje.

Vsi ti so se silno razvešeli prihoda gospoda Novovijejskega, čeprav so mlademu vitezu takoj na obrazu brali, da se mu ni posrečilo ne Evince ne sladke Zoše rešiti iz poganske sužnosti. Bridko je objokovala Baša usodo obeh gospodičen, zakaj treba ju je bilo smatrati že za izgubljeni. Ker sta bili prodani neznanemu kuzu, sta bili lahko odpeljani s stambulskega trga v Malo Azijo ali na otoke, ki so bili pod turško vlado, ali v Egipt in so ju tam držali v zaprtih haremih. Zaradi tega pa je bilo ne samo nemogoče odkupiti ju, ampak še povprašati po njih ni bilo mogoče.

Plakala je Baša, plakal modri gospod Zagloba, plakal tudi gospod Mušalski, nedosegljivi lokostrelca — samo gospod Novovijejski je imel oči suhe, ker mu je že manjkalo solz. Ko pa je začel pripovedovati, kako je šel proti Donavi prav pod Teki in tam pod bokom orle in sultana popolnoma pobil Lipke, zlovražje. Azijo Tuhaj-bejeviča pa zgrabil, sta začela oba stara viteza ropotati s sabljo in klicati:

»Dajte ga sem! Tu v Hreptjovu mora poginiti!«
Na to je odgovoril gospod Novovijejski:

»Ne v Hreptjovu! V Raškovo je poginil, ker je zaslužil, da tam pogine!« Kuko pa mu je pripravil tukajšnji stražmojster in ta ni bila lahka!«

Tu je pripovedoval, kakšne smrti je umrl Azija Tuhaj-bejevič, oni pa so poslušali z grozo, čeprav brez pomilovanja.

»Vemo, da Gospod Bog zločine zasleduje,« je dejal slednji gospod Zagloba, »toda to je čudno, da hudič tako slabo varuje svoje služabnike!«

Baša je pobožno vzdihnila, dvignila oči proti nebu in po kratkem razmišljanju odgovorila:

»Ker mu manjka oblasti, ki bi mogla zdržati božji moč!«

»O, to si pa zadel, gospa!« je zaklical gospod Mušalski, »zakaj če bi bil hudič, kar Bog obvaruj, močnejši od Gospoda Boga, tedaj bi morala poginiti vsa pravičnost in z njo tudi ljudovlada!«

»Zato se jaz tudi ne bojim Turkov, ker to so prvo (prvič) divjaki in secundo (drugič) Belialovi sinovi!« je odvrnil Zagloba.

In za trenutek so molčali val. Novovijejski je sedel na klopi z dlanmi na kolnih in gledal s steklenimi očmi v tla; zato se je gospod Mušalski obrnil k njemu:

»Vendar ti je moralo odleči,« je dejal, »zakaj nelzmerna tolažba je v tem, če ti maščevanje lepo uspe!«

»Govori, gospod, ali ti je v resnici odleglo? Ali se sedaj bolje počutiš?« je vprašala Baša z glasom, polnim sočutja.

Velikan je nekaj časa molčal, kakor bi se boril z lastnimi mislimi, naposled pa je nekako z velikim začudenjem in tako tiho odgovoril, da je skoraj šepetal:

»Mislite si, gospoda, tudi jaz sam sem bil mnenja, kakor mi je Bog mil, da mi bo boljše, ko ga uničim... In videl sem ga na kolu, videl sem, ko so mu oko s svedrom izvrtali, dopovedoval sem si, da mi je boljše, vendar ni res, ni res!...«

Tu se je nesrečni gospod Novovijejski prijel z rokami za glavo in govoril skozi stisnjene zobe:

»Boljše je bilo njemu na kolu, boljše s svedrom v očeh, boljše s ognjem na dlaneh, kakor meni s tem, kar tiži v meni, kar v meni razmišlja in se spominja. Samo smrt mi je tolažba, smrt, smrt — to je vse!...«

Ko je Baša, hrabro vojaško srce, to slišala, je naglo vstala, položila nesrečnežu roko na glavo in rekla:

¹⁰⁰ Belial (poguba), ime za hudiča.

»Bog ti jo daj pod Kamenec, zakaj resnico govoriš, da je to edina tolažba!«

On pa je zaprl oči in začel ponavljati:

»O da, da! Bog plašaj!...«

In še isti večer so vsi odšli proti Kamenec.

Ko je Baša zapustila trdnjavi pas, se je še dolgo, dolgo ozirala na fortalicio, ki se je svetila v luči večerne zarje, slednjič pa jo je blagoslovila s svetim križem in rekla:

»Bog daj, da bi se še vrnila z Mihaelom vate, mili Hreptjov!... Bog daj, da bi nas nič hujšega ne čakalo!...«

In dve solzi sta ji zdrknili po rožnatem obrazu. Nekakšna čudna žalost je stisnila srca vseh — in šli so dalje molče.

Med tem je legel mrak na zemljo.

Do Kamenca so potovali počasi, ker se je tabor počasi pomikal. V njem so šli vozovi, črede konj, voli, bivoli, velbitoli, vojaška služinčad je pazila na črede. Nekateri izmed služinčadi in vojakov so se v Hreptjovu oženili, zato tudi ni manjkalo v taboru žensk. Vojaštva je bilo toliko, kolikor ga je imel Novovijejski, razen tega pa še dvesto mož ogrske pehote; ta oddelek je bil namreč mali vitez na lastne stroške postavil in izvežbal. Zaveznika jim je bila Baša, poveljnik pa dober častnik, Kaluševiski. Pravih Ogrov sploh ni bilo v tej pehoti, ki se je samo zaradi tega imenovala ogrska, ker je laela madjarsko vojaško opravilo. Podčastniki so bili vojaški stežakci pri dragoncih, prostaki pa prejšnji razbojniki in roparji, ki so bili ugrabljeni iz tolvajskih krdel in obsojeni na vislice. Tem je bilo življenje podarjeno pod pogojem, da bodo v pehoti služili in z zvestobo in hrabrostjo izbralsi prejšnje grehe. Tudi ni manjkalo med njimi prostovoljcev, ki so popustili grupe, zakotja in tem podobne razbojniške goščave in rajši pristali na službo pri hreptjovskem »Malem sokolu«, kakor da bi čutili njegov meč, ki jim je visel nad glavami. Bill so ti ljudje ne preveč pokorni in še ne dosti izvežbani, pač pa hrabri in vajeni neprilika, nevarnosti in prelivanja krvi. Baša je to pehoto kot Mihaelovo dele

Manjka duha krščanske skupnosti

(Poročilo župnika g. Markeža o »Jugoslovanski strokovni zvezi«.)

Marksiistično gibanje zavaja delavstvo proč od Boga in mu tudi v časnem življenju ustvarja največjo nesrečo.

Zato ni mogoče, da bi duhovnik — dušni pastir, mirno ob strani stal in gledal, kako marksizem v srcih delavstva podira vero in pravno življenje ter ga rine v propast.

Slavni začetki JSZ

V letih pred vojno je zato nastalo pri nas doledno katoliško krščansko-socialno gibanje, ki mu je bil duhovni oče dr. Janez Ev. Krek. Ustanovila se je Jugoslov. strokovna zveza, ki naj bi bila zveza nositeljica tega gibanja. Prvi početki te organizacije so objubilali resnično obrambo pravih delavskih interesov in krščanskega življenja.

Neslavni mešani zakon z marksizmom

Po vojni, po smrti pokojnega evangelista Kreka pa je ta organizacija zašla pod marksiistični vpliv. V mnogih izjavah vodilnih članov

dnevno nadlegujejo. Prosijo za »badžol« in koruzo sili kar že bilo. Neke ženska, ki jo pozna skoraj že vse ljudstvo po Dravskem polju in vse Haloze, prosi pri eni hiši, ker ji je »hizac pogorela, pri drugi da ji je toča potokla, pri tretji da ji je »kravica« poginila itd. S takimi lažmi hodijo od hiše do hiše, ko pa že dovolj »nafektajo«, pa to prodajo, denar pa zapijejo. Za take delovnežne ni več prostora in pomoči pri revnih Haložanih, ki so sami potrebni pomoči. — Zvonovi so peli mrtvaško pesem Andreju Emeršiču, pos. iz Skorošnjake, in Neži Topolovec, vinarici iz Trdočaja. Dragi rajni, počivajte v miru in prosite za nas, ki še tavamo v dolini solz, iz bomo sedanje težke dni v miru preživeli, po smrti pa se z Vami v nebeški domovini veselili.

nenavadno ljubila, pa tudi njihova divja srca so se hitro navezala na lepo in dobro gospo. Zato so zobj obdajali njeno kočijo s puškami na ramah, s sabljami ob bokih, ponosni na to, da stražijo gospo in da so pripravljani braniti jo na vso moč, če bi se primerilo, da bi jim prišel kakšen čambul nasproti.

Toda pot je bila še prosta, ker je bil gospod Volodijovski previdnejši od drugih in je poleg tega ženo preveč ljubil, kakor da bi jo z odlašanjem izpostavil nevarnosti. Zato se je potovanje izvršilo v miru. Popoldne so odšli iz Hreptjova, potovali do večera, nato vso noč — in drugi dan, prav tako popoldne, so že zagledali visoke kamenske skale.

Ob pogledu nanje, pa tudi ob pogledu na trdnjavske bastije (iz obzidja štrleče oglate zgradbe) in rondela (iz obzidja štrleče okrogle zgradbe), ki so krasile vrhove (grebene) skal, je takoj veliko znanje napolnilo njihova srca. Zakaj zdelo se je nemogoče, da bi mogla kaka druga roka razen božje razdejati to orlovske gnezdo, spleteno na vrhu pečin, ki jih je obkrožala rečna zanjka. Bil je prelep poletni dan; stolpi katoliških in grških cerkva, ki so gledali izza pečin, so se svatili kot ogromne sveče; mir, vedrina in veselost je plavala nad jasno pokrajino.

»Baša,« je rekel Zagloba, »nekaterikrat so že pogani grizli te zidove, pa so si še vselej na njih zobe polomili. Ha, kolikokrat sem jih sam videl, kako so odtoč tekli, držel se za gobce, ker so jih boleli. Gospod Bog bo dal, da bo tudi sedaj tako!«

»Gotovo bo tako!« je odgovorila Baša, vsa razvnela.

»In vendar je bil tu že neki njihov cesar, Osman. Bilo je to — spominjam se, kakor bi bilo danes — leta 1621. Ti prijezdil lopov prav tu-le, z one strani Smotriča, od Hočuma; izbulil je oči, odprl usta, pa gleda, gleda — in slednjši vpraša: »Pa kdo je to trdnjavo — pravi — tako zavaroval?« »Gospod Bog,« odgovori vezir. »Pa naj jo Gospod Bog zavzame, zakaj jaz nisem neumen! In se je takoj vrnil.«

in v podrejenem tisku je sprejela za osnovo svojega pokreta Marksov socialni in gospodarski program. Trdila je, da je krščanstvo z marksizmom združljivo in da je treba katoliško Cerkev s socializmom sprijazniti. Proti volji svojega nad vse idealnega duhovnega vodje g. Ant. Komlancja so privolili — oziroma bolj organizacijo prisilili — v nekak mešan katoliško-marksiistični zakon ter ga krstili z imenom »krščanski socializem«.

Mešan zakon je zmeraj zlo. Običajno iz takih mešanih zakonov ni pričakovati versko in pravno čvrstih značajev.

Popolna zmota optimistov

Mešani zakon »krščanskega socializma« se ni izkazal. Čeprav so mnogi mislili, da ga je mogoče trpeti kot manjše zlo, je izkušnja izpričala, da so bili v popolni zmoti. Kot dvoživka je odslej organizacija Jugoslov. strokovne zveze trpela na svojem razmahu in na svoji udarnosti. Vedno bolj se je oddaljevala od katoliške miselnosti in od katoliške prakse. Vedno bolj se je navzemala marksiističnega duha, njegovega razkrajanja in njegove taktike. Končno so se tudi optimistovi oči odprile.

Vse prizadevanje za preusmeritev Jugoslovanske strokovne zveze iz njenih zavoženih potov je bilo brezuspešno. Drug za drugim smo spoznali, kako duh in taktika te organizacije zastrupljata naše delavstvo s protikrščansko miselnostjo ter ga odtujujeta resnični povezanosti z Bogom in Cerkvijo.

Confliteor optimistov

Sam predavatelj je še do nedavnega upal, da bo mogoče to Krekovo organizacijo ven-

»DA, celo hitro so se vračali,« je pripomnil gospod Mušalski.

»Vračali so se hitro,« je odgovoril gospod Zagloba, »ker smo jih s kopji zbadali v bok, mena pa je potem vitošljivo na rokah prineslo pred gospoda Lubomirskega.«

»Ali si bil mar pod Hočimom, gospod?« je vprašal nedosegljivi lokostrelec. »Skoraj ne morem verjeti, če pomislim, kje si že vse bil in kaj si že vse doprinesel!«

Gospod Zagloba je bil nekoliko užaljen in je odgovoril:

»Sveda sem bil, pa še rano sem dobil, ki ti jo lahko takoj ad oculos prezentujem (pokažem), da jo boš videl na lastne oči, če si tako radoveden, toda na samem, ker se ne maram vprito gospe Volodijovske s tem bahati.«

Slavni lokostrelec je takoj spoznal, da ga ima za noreca, ker pa je čutil, da se ne more kosati z dovtipom gospoda Zaglobe, ni več naprej izpraševal in je obrnil pogovor drugam.

»To, kar gospoda pravita, je resnica,« je rekel; »že je človek daleč proč in sliši, kako ljudje govore: »Kamenec ni oskrbljen, Kamenec propade,« se ga celo strah loti, če pa Kamenec zagleda, ga navda zares dobra nada.«

»Pa še Mihael bo v Kamenec!« je zaklicala Baša.

»In gospod Sobieski morda pošlje sukurs (pomoč)!«

»Hvala Bogu, nismo tako na slabem, net Ha, bilo je že hušje, pa se nismo dali!«

»Pa tudi če bi bilo najhušje, poglavitno je, da ne izgubiš fantazije (prisotnosti duha)! Niso nas požrli in nas ne bodo požrli, dokler duh živiti je zaključil pogovor gospod Zagloba.

Pod vplivom teh radostnih misli so umolknil, toda ta molk je bil na bolesten način pretrgan. Bašini kočiji se je namreč nepričakovano približal na konju gospod Novovjejski. Njegov obraz, ki je bil navadno strašen in mrk, je bil sedaj veder in se je smehljaj. Neprestano je imel oči uprte v Kamenec,

darle-ozdraviti in se je za to prizadeval. Toda v svoji dušnopastirski praksi, na svojem odgovornem mestu župnika ene najvažnejših župnij, je ob razsuhu, ki ga je ta organizacija zakrivila tudi v njegovi fari, spoznal, da se je bridko varal. Iz mešanega zakona krščanskega socializma se je rodila sedanja Jugoslovanska strokovna zveza tako, kakršna v resnici je — pravo zmené.

Splošna skušnja: sodelovanje z JSZ nemogoče!

Tako kaže izkušnja vseh duhovnikov — dušnih pastirjev, ki so odgovorni za duše zapuanih jim vernikov:

Sodelovanje s to organizacijo je praktično nemogoče. Manjka ji prave katoliške miselnosti, manjka ji vsake iskrenosti in odkritosrčnosti, manjka duha krščanske skupnosti.

NOVI GROBOVI

m Umrli so: V Kamniku trgovec Josip Klemenčič star., na Vrbeh posestnik Jožef Škufca, v Ljutomeru upokojeni učitelj Franc Zacherl, v Celju trgovec Avgust Lakitsch, v Novem mestu posestnica Marija Turk, v Mariboru soproga okr. tajnika Josipina Jaki, pri Sv. Martinu pri Vurbergu 82 letni Ivan Kostanjšek, na Homcu pri Kamniku Ciril Sarc. — V Ljubljani so odšli v večnost: Franciška Strukelj, Marija Marinko, sluga drž. učiteljskega pokoju Anton Dolenc, posestnik Alojzij Krašovec, Katarina Arko, sprevodnik drž. železnice v p. Štivec Blaž, poštni poduradnik v p. Josip Sterman, kurjač drž. železnice v p. Franc Kolkaj, Miči Zajec, inšpektor pošte v p. Miroslav Brumat in krojaški mojster Ivan Kreč. — Naj počivajo v miru!

V VSAKO HISO »DOMOLJUBA!«

ki se je kopal v sončnem blesku, in se venomer smehljaj.

Obe viteza in Baša so ga začudeno gledali, ker niso mogli razumeti, na kakšen način mu je pogled na trdnjavo odvzel tako nepričakovano vso težo z duše, on pa je rekel:

»Hvaljeno bodi Gospodovo ime! Sila neprijetnosti je bilo, zdaj pa je, glejte, tudi radost gotovale! Tu se je obrnil k Baši:

»Obe sta pri poljskem sodniku Tomaševiču in dobro je, da sta se tja zatekli, zakaj v taki trdnjavi jima ta razbojnik nič ne stori!«

»O kom govoriš, gospod?« je vprašala Baša osuplo.

»O Žoži in Eviel.«

»Bog ti pomagaj!« je zaklical Zagloba. »Ne dajaj se hudičati!«

Novovjejski pa je naprej govoril:

»Zakaj to, kar pripovedujejo o mojem očetu, da ga je Azija zaklala, tudi ni res!«

»Zmešalo se mu je!« je šepnil gospod Mušalski.

»Saj dovoliš, gospa,« je rekel zopet Novovjejski, »da pojedim naprej? Toliko časa jih človek ni videl, da mu je kar hitro pri srcu! Oj, zviija se oddaleč od ljubezni, zviija!«

Po teh besedah je začel na obe strani kimati s svojo ogromno glavno, potem pa je stisnil konja s petami in odjezdil.

Gospod Mušalski je pomignil nekoliko dragoncem in odjezdil za njim, da bi pazil na blaznega. Baša si je rožnati obraz pokrila z rokami in kmalu so ji začele med prsti teči solze, gospod Zagloba pa je rekel:

»Fant je bil kot zlato, toda prevelika je za Eloveka taka nesreča... Poleg tega duši ni dovolj samo maščevanje...« (Dolge.)

Kdor svoj materni jezik zavrie ter ga pozabi in zapusti, je zmedenemu pijancu podoben, ki zlatu v prah potepta in ne ve, koliko škode si dela.

Sedaj pa nekaj zemljepisja

Odkar se je končala španska državljanska vojska, še ni zagrmel noben topovski strel na Sredozemskem morju. Navzlic temu pa se ondi vse naglo oborožuje, idilični skalnati otoki so postali mogočna municijska skladišča, silna brodomlja čakajo na povelje za odhod, orjaško letalsko brodomlje je pripravljeno, da se začne vojskovati s plavajočimi oklopnimi trdnjavami, ali da čuva morje. En sam znak, pa bo šinila iskra od Severnega na Sredozemsko morje. Angleški pomorščaki morajo tukaj čuvati varnost ene najvažnejših zvez svojega svetovnega imperija, zakaj Sredozemsko morje je ena od vrat Anglije, je oblastno-politična postojanka največjega pomena.

Skalnata trdnjava na južni konici Evrope

Najkrajša pot iz Indije v evropsko Anglijo vodi skozi Sredozemsko morje, ki je ena od velikih prometnih prog angleške imperije. Na tej poti so mogočne čuvajnice. Prva je ob 15 km široki morski ožini, ki loči Evropo od Afrike, Španijo od Marcka; to je Gibraltar, ki je bil že v davni zgodovini imenovan »Herkulov stebec«. Leta 1704 si ga je pridobila Anglija v španski nasledstveni vojni in je zdaj eden najboljših trdnih pomorskih oporišč sveta. Priroda sama je dala tej trdnjavi zidovje, kakršnega človeške roke ne bi nikdar mogle sezidati. Celo najhujše letalske bombe ne bi mogle razrušiti tega skalovja, v čigar varstvu so mogočna municijska skladišča. V skalovje vzdani topovi obvladajo s svojo strelsko zmoglostjo vso morško ožino.

Gibraltarski guverner je odredil, da se morajo ženske in otroci izseliti in ustanovili so sldočno brambo civilnega prebivalstva. Nabrali so prostovoljce, razdelili plinske maske in pripravili parne sirene za primer, da bi bil električni tok prekinjen in zaklonišča so vsekali r skale. Gibraltarska luka pa je za podmornice sploh nedostopna.

Otok križarskih vitezov

Tudi v središču Sredozemskega morja se je Anglija utrdila. Ondi je med Sicilijo in Tripolisom, med Tunisom in Grčijo otok Malta, ki je kakor zapah porinjen med zahodno in vzhodno polovico Sredozemskega morja. Otok Malto je cesar Karel V. leta 1530 podaril viteškemu redu Johaniotov, ki je najstarejši red iz dobe križarskih vojsk. Ko so Turki ta red pregnali z otoka Roda, so si tu privzeli ime Malteški red. Leta 1799 je Napoleon na svojem pohodu v Egipt zasedel ta otok, a že čez nekaj let so ga Angleži, ki ga imajo v oblasti od leta 1814 in ki so ga izgradili — poleg Gibraltarja — kot najvažnejše pomorsko oporišče. Glavno mesto La Valetta (na Malti) ima eno najlepših prirodnih luk na svetu in velike bojne ladje morejo ondi pristajati. Čeprav je zaradi svoje lege med Italijo in njenimi letalskimi oporišči v Siciliji, Pentelleriji in Libiji izpostavljen otok Malta napadom iz zraka, je Malta izrednega pomena kot letalsko oporišče, tako da lahko uspešno vzemirja napadalne načrte na Sredozemskem morju. Pristaniške naprave so v La Valetti zavarovane z debelimi oklopnimi ploščami. Pod zemljo so skladišča za orožje in bojno opremo in baterije protiletalskih topov bi se mogle uspešno upirati kakemu sovražnemu letalskemu napadu. Čeprav ni Malta nič več največje zbirališče angleškega brodomlja v Sredozemskem morju, pa je vendar ta trdnjava najodličnejše vrste.

Obrambni pas okrog Sueškega prekopa

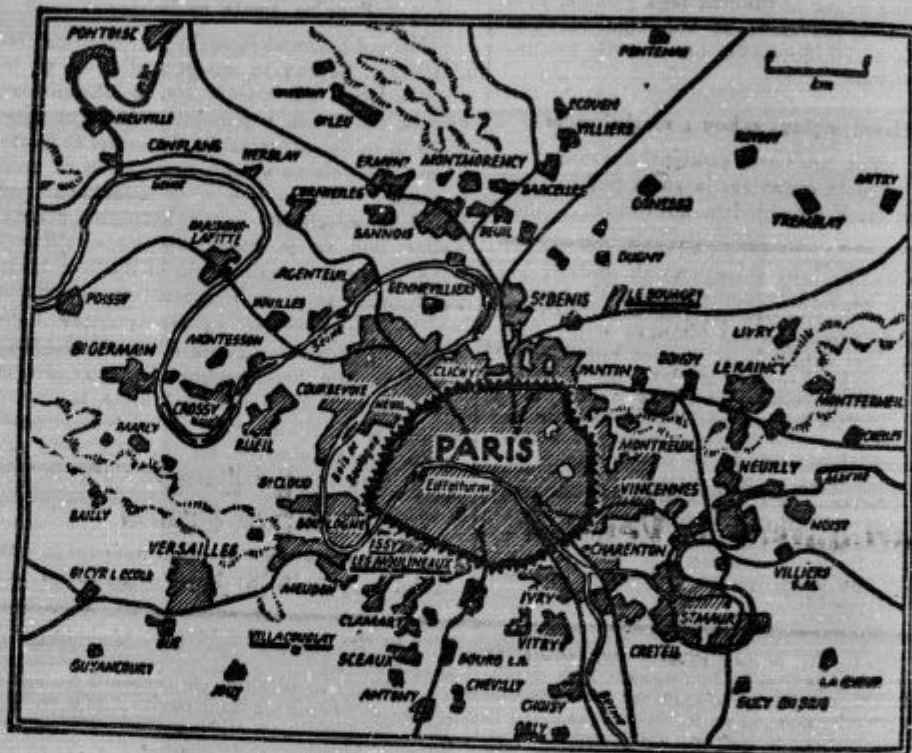
Angleška pomorska vojska oblast že od nekdanj najbolj budno pazi na vzhodni del Sredozemskega morja, na ozemlje krog Sueškega prekopa. Po tem prekopu ne vodi smno najkrajša pomorska pot iz Anglije v Indijo in na Daljni Vzhod, marveč je to tudi najkrajša zveza med Sredozemljem in med ozemljem ob Indijskem oceanu. Ni treba še posebej poudarjati, kaj to pomeni v primeru vojne, zlasti za fiste države, ki imajo kolonije ob Rdečem morju in v Vzhodni Afriki. Zatorej je Anglija vse storila, da ga je učvrstila zase in za svoje zaveznike. Sosedna država Egipt ima majhno vojaško zvezo z Anglijo. Na drugi strani je angleško mandatno ozemlje Palestina. Vse to

je zavarovano po brodomnem oporišču v Aleksandriji in Hajfi, zraven pa je proti severu še otok Ciper v zaščito. Že veliki angleški državnik Disraeli je imenoval Ciper sključ zahodne Azije. Njegov skrajni, skalnati konec je le 40 angleških milj oddaljen od Azije. Za 240 milj daleč severno od Aleksandrije, za 50 milj zahodno od Sirije in 240 milj zahodno od Roda, je lega Cipra prav kot nalašč za to, da straži Hajfo in Sueški prekop. Ciper je kot nekakšen drugi Gibraltar in je utrjen za obrambo.

Ob vsej obali Sredozemskega morja, med Aleksandrijo in Hajfo in na obeh straneh Sueškega prekopa, so nove, mogočne, obširne, deloma podzemne naprave za lovka letala, ki bi otežkočala napadalnim bombnikom njihovo pogubonosno delovanje. Postavljeni so protiletalski topovi in še posebej zaradi Sueškega

prekopa je nameščena posebna protiletalska baterija. Za utrjevanje angleške postojanke v Sredozemskem morju je seveda francosko zavezništvo v prid Angliji, ki ji ne pomaga samo z velikim brodomjem, marveč tudi z oporišči v Toulouu v južni Franciji, v Mers-el-Kebru v Alžiru, v Biserti v Tuniziji in v Tripolisu v Siriji. Dalje pa stoji za vsak primer pripravljena velika medzavezniška armada v Siriji. Slednjic je tudi znano, da je Turčija v primeru spora v Sredozemskem morju ali na Balkanu v zvezi z Anglijo in Francijo. Turčija pa sama le močne armade, marveč so v njenih rokah tudi Dardanele in Bospor, tako da čuva na važnih točkah med Sredozemskim in Črnim morjem in zavzema odločilno postojanko na politični in vojaški šahovnici vzhodnega Sredozemskega morja.

To je še en vzrok več za Anglijo, da čvrsto brani Suez in Gibraltar in v teh hudih časih trdno zaupa v svojo obrambo.

Paris z okolico.

Najsodobnejša letala

Iz Londona poročajo: V Belgiji je namško letalstvo naletelo privrkat na enakovrednega nasprotnika. Anglija pošilja na boljše najmodernejše letalsko orožje. Ob izbruhu sovražnosti v Belgiji je bilo pravkar razglašeno, da so Angleži poslali na fronto letala dveh svojih najnovjših modelov, ki sta bila doslej le na tajnem seznamu, in sicer lovsko letalo in bombnik.

Lovska letala s strelskim stopičem

Lovsko letalo je po novem modelu »Defiant«, ki ga izdeluj letalska tvornica Paul Boulon. To letalo ne sledi več tendenco, da bi bilo čim hitrejše, in je v resnici celo počasnejše, kot so bila dosedanja lovka letala. Skušnje so pokazale, da se z brzino zmanjša bojna vrednost, če s tem trpi zmožnost kretanja in oborožitev. Zato so se pri »Defiantu« ozirali na poslednja dva činitelja. »Defiant« je prvo lovsko letalo na svetu, ki je opremljeno z vrtiljivim strelskim stopičem. Zato mora imeti poleg pilota še strelica s seboj, ki streže strojnica. Tako imajo Angleži lovsko letalo, ki pri streljanju ni navezано na smer letenja, ampak mora znati s slehernega kota naravnati orožje na nasprotnika in pomeriti na njegova najbolj ranljiva mesta. Letalo, ki je opremljeno s motorjem Rolls-Royce, je že upravičilo svoje ime »rušilec ozračja«.

Brzobombniki

Novo vrsto bombnik se imenuje »Beaufort«. Kolikor so bila znane podrobnosti, je to lahek bombnik za dolge proge. Njegova brzina je večja, kot je bila hitrost dosedanjih srednjih in težkih bombnikov. Proti lovskim letalom se brani s svojo brzino, vendar ima tudi svoj vrtilni strelski stolpič, ki se je že pri drugih angleških tipih bombnikov izkazal. Te lastnosti pa nemški bombniki nimajo, ker njih bombniki nimajo strelskega stolpiča.

Usodna zmot. Crnc je ukradel konja. Za advokata, ki ga zagovarjal pred sodiščem, dobi svojega rojaka. Ko stoji pred sodnikom, se ta zmoti in reče advokatu: »Torej konja ste ukradli?« — Toženec pa hitro popravi: »Ne, to je advokat, ukradel sem jaz!«

Prav preprosto. V delavnico slavnega kiparja je prišla gospa, ki je bila bolj bogata kot duhovita. Ko ga ni mogla prehvaliti, mu je dejala: »Povejte mi vendar, gospod umetnik, kako pa delate, da naredite take mojstrovine?« — »To je zelo preprosto, draga gospa,« je odvrnil kipar. »Najprej vzamem velik kos mramora, potem pa odstranim, kaj ga je preveč.«

Radio Ljubljana

Četrtek, 20. junija: 7 jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Plošče — 12 Plošče — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Dueti harmonik (brata Goloba) — 14 Poročila — 18 Vsakemu malo (RO) — 18.40 Slovensčina za Slovence (dr. R. Kosarič) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura — 19.40 Objave — 19.50 Deset minut zabave — 20 Bežigranski mladini zbor — 20.45 Plošče — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Veseli zvoki (RO).

Petek, 21. junija: — 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Plošče — 11 Šol. ura: Kramljanje z mladino (M. Zor) — 12 Plošče — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Iz jugoslov. logov (RO) — 14 Poročila — 14.10 Tedenski turistični pregled — 18 Vzgojna posvetovalnica (Vida Persuh) — 18.20 Plošče — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura — 19.40 Objave — 19.50 Naš triglavske varstveni okoliš (dr. A. Mrak) — 20 Ura skladb P. L. Čajkovskega — 21.30 Plošče — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Trio za flauto, violo in kitaro.

Sobota, 22. junija: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Plošče — 12 Plošče — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Plošče — 14 Poročila — 17 Otroška ura: Hači-Brači in njegov balon — 17.30 Plošče — 17.50 Pregled sporeda — 18 Radijski orkester — 18.40 Odramba pred zračno pešadijo — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura — 19.40 Objave — 20 Znanjopolitični pregled (Fr. Terseglav) — 20.30 »Zbogom, kolale!« Pisan večer. Spisal Mirko Ljubič — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Radijski orkester.

Nedelja, 23. junija: 8 Jutranji pozdrav — 8.15 Prenos cerkv. glasbe iz fran. cerkve — 8.45 Verski govor (magr. V. Šteška) — 9 Napovedi, poročila — 9.15 Gorenjski trio — 10 Plošče — 11 Operni trio, vmes pojeta narodne And. Jare in Tone Petrovič — 12.30 Poročila, objave —

13 Napovedi — 13.02 Radijski orkester — 16.30 Pol ure za dijake — 67 Kmet. ura: Katere boleznini uničujejo zarod naše živine (dr. Janko Koren) — 17.30 Pevski zbor »Cankar« — 18.15 Plošče — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura — 19.40 Objave — 20 Prenos pevske tekme iz opernega gledališča — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Radijski orkester.

Ponedeljek, 24. junija: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Plošče — 12 Plošče — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Radij. orkester — 14 Poročila — 18 Zdravstveno predavanje: Nekaj o dijati (dr. Božena Zajec-Lavričeva) — 18.20 Plošče — 18.40 Slov. delež v tujih kulturah: Zastavstveniki (prof. V. Novak) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura — 19.40 Objave — 20 Plošče — 20.30 Operna glasba — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Plošče.

Torek, 25. junija: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Plošče — 12 Plošče — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Radij. orkester — 14 Poročila — 18 Cello-solo (prof. Cenda Sedlbauer) — 18.40 Gostinstvo in turizem (Joško Sotler) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura — 19.40 Objave — 19.50 Gospodarski pregled (D. Potočnik) — 20 Plošče — 22.0 Martin Krpan. Priredil in režira Fr. Žižek — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Plošče.

Sreda, 26. junija: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Plošče — 12 Plošče — 12.40 Poročila in objave — 13 Napovedi — 13.02 Veseli kvartet — 14 Poročila — 18 Mladina. ura: Reportaža in tiskarne — 18.40 Restavriranje kapiteljske cerkve v Novem mestu (Jože Gregorič) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura — 19.40 Objave — 20 Violinski koncert profesorja J. Šlaisa — 20.50 Plošče — 21.10 Pevski zbor »Slavce« — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Plošče.

Kapelica Kristusa Kralja v župniji Sv. Gregor pri Velikih Laščah je bila v nedeljo 16. junija slovesno blagoslovljena.

Salezijanski zavod Marijanišče v Veržeju

Sredi lepega Murskega polja se v zgodovinskem trgu Veržeju pri Ljutomeru dviga zavod Marijanišče, ki je že tolikim gojencem prav domače nadomeščal za čas šolskih študij rodni kov. Saj tu Salezijanci vzgajajo in poučujejo po vzgledu in navodilu sv. Janeza Boska, ki je znal svojim zavodom viliti in ohraniti blagodejno, zdravo ozračje domačnosti.

Zavod sprejema v svojo gimnazijo, ki obsega prvih pet razredov, zdrave, dobre fante, prodvsem tiste, ki čutijo veselje do duhovskega in redovnega stanu. Vsako leto delajo izpite na realni gimnaziji v Murski Soboti. Uspehi so nad vse zadovoljivi, a leto 1940 je splošen izid naslednji: od 120 dijakov je 21 odličnih, 62 prav dobrih, ostali dobri razen 10 poprsavnih izpizcev. Padel ni nobeden.

Zavod omogoča študiranje tudi tistim, ki zaradi kakršnegakoli vzroka niso pravočasno začeli z učenjem, pa čutijo veselje do duhovskega stanu, a jim je radi starosti zaprta pot v javno gimnazijo.

Mesečnina je kljub dobri oskrbi zelo zmerana. Prostora je za 120 gojencev.

Prošnjo je naslavljati na ravnateljstvo Marijanišča, p. Veržej.

Mišja zalega v Slovenski Krajini

Zadnja leta so se v Prekmurju močno razmnožile poljske miši, ki resno ogrožajo njivske pridelke. Je lansko leto so kmetje pripovedovali o občutni škodi, ki so jo miši naredile na njivah. Tudi letošnje leto najbrž ne bo nič boljše, morda celo slabše. Vsi so pričakovali, da jim bo huda zima le prila do zivega, toda vse izgleda, da so miši zimo prav dobro preživele. V podzemeljskih rovih so miši v jeseni poakrbele za obilno zalogo in so kaj lahko klubovale trdovratni zimi. Na nekaterih krajih, kjer je bila zemlja zmrzvana, so pa le morale na površino zemlje in so tik pod anogom vse prešle in zgrizle, kar jim je prišlo pod zob. Nešteto njiv je prepreženih z acilnimi rovi, kakor bi čakale na borbo pod zemljo. Mišja

zalega je že začela boj za obstanek, škoda se bo vedno bolj stopnjevala, ko pridejo žlahtni sadeži v zemljo, če jih ne bo pravočasno kaj zavrglo.

Preteklo leto je bila v teku priprava za uničevanje poljskih miši z zastrupljanjem, katero bo treba letos nadaljevati. Za zastrupljanje se uporablja barijev karbonat. Najbolje se obnese, če primešamo barijev karbonat kruhu. Na 6 kg moke primešamo 1 kg barijevega karbonata in se prav tako speče kot užiti kruh. Seveda je potrebna tu velika previdnost, da ne bi kdo ta kruh pojedel ali ga dal živim, ker bi bila nesreča neizogibna. Tako se je lansko leto v lendavskem okraju pripetila smrtna nesreča, ker je nekdo zaužil zastrupljen kruh. Zato je najbolje, da je takšna akcija pod nadzorstvom samo enega in se zastrupljen kruh potem razdeli kmetom z vsemi potrebnimi navodili. Kruh se polaga v rove in je uspeh prav zadovoljiv, ker navadno vse miši poginejo. Pri tem pa včasih trpijo tudi mačke, če dobijo zastrupljene miši.

Pred nekaj leti je bila v Prekmurju izvedena akcija za zastrupljanje poljskih vran. Takrat so vrane temeljito razredčili in danes skoraj ni videti vran v Prekmurju. Kmetom je zdaj kar malo hučo po vranah, ker pripovedujejo, da so se od takrat pojavile poljske miši v velikem številu. Tako kmeti vedno tare kakšna nadloga.

Konvikt sv. Cirila in Metoda v Celju prejema za prihodnje šolsko leto na stanovanje in hrano dijake celjskih državnih šol. V poštev pridejo nepokvarjeni, nadarjeni in zdravi sinovi dobrih, katoliških družin. Predvsem se bodo sprejemali prve in drugošolci, ki bodo obiskovali realno gimnazijo oziroma nje klasične vzporednice, ter učenci 1. in 2. razreda drž. meščanske šole. Sprejemni izpiti na celjski drž. real. gimnaziji o klas. vzporednicami bodo 25. in 26. junija za letnike 1927—1930. Dne 25. junija naj pridejo k izpitu po možnosti učenci klasičnih vzporednic, a ostali pa dne 26. junija. Prošnjo za sprejemni izpit, kolekovan o 10 din, kateri naj se priloži rojstni list in spričevalo o dovršeni ljudski šoli, je treba poslati ravnateljstvu drž. gimnazije v Celju

Za kratek čas

Šel pride v pisarno in vidi, da uslužbenec pri pisalni mizi spi. »Dvojni zaslužkar!« mu zatrobi na ules. »Ne, ne, gospod!« — Ječija pisar, »saj nisem oženjen.« — »Zato si dvojni zaslužkar, ker zaslužiš, da bi ti prisloil eno na desno, eno na levo.«

»Mlad upornik, Mihec se prijoka iz šole domov.« »Zakaj se pa lotiš?« ga vprašajo. »Gospod bomašter so me nabili.« »Zakaj so te pa nabili?« »Ker so bili močnejši.«

Ziv in mrtev. — Učitelj sprašuje novospriječje otroke: »Kaj je tvoj oče?« — Jacec: »Mrtev!« Učitelj: »To je sicer prav žalostno, a počem vedeti, kaj je bil tvoj oče, preden je umrl?« — Jacec: »Ziv!«

V živalskem vrtu. Stari Krpan si ogleduje živalski vrt in pride do žirate. Tiho vzdihne pri sebi: »Oh, ko bi imel tudi jaz tak vrt, da bi ga počasi zlivaj, zelenca!«

V službi. Gospodinja vpraša Micko, ki namerava vstopiti v službo: »Mickal Pa ja nimate kakkega ženina?« — Micka: »Gospa, ne kakkega, marveč resničnega!«

Iz izkušnje. Franček sedi v šoli. »Povej, Franček, kje imaš srce!« — Franček molči. Učitelj mu hoče pomagati in kaže na njegova prsa ter meni: »Ali ne čutiš nobenih udarcev?« — Nato Franček skoroda uziljeno: »Ah udarce čuim že vse dogod!«

najpozneje do 23. junija. Starši, ki vam je nam tem, da obvarujete svoje sinove pred nevarnostmi mestnega življenja, pridite tiste dni po uspešno opravljenem sprejemnem izpitu s svojim sinom v konvikt sv. Cirila in Metoda ali pa v kapucinski samostan, da bo dobljenih informacij o ugodni vzdrževalnici zagotovile vpis in mesto svojemu sinu v dijaškem konviktu.

Moštova esenca Mostin

Z našo umetno esenco Mostin si lahko vsakdo z malimi stroški pripravi izborno, obstojno in zdravo domačo pijačo. Cena 1 stekl. za 150 litrov din 20[—], po pošti din 40[—], 2 steklenici po pošti din 65[—], 3 steklenice po pošti din 85[—].

Prodaja drogerija Kanc, Ljubljana, Zidovska ul. 1
Na deželi pa zahtevajte Mostin pri Vašem trgovcu ali zadrugi.

Imenitna dediščina in še imenitnejši dedič.
Prvi: »Ti, ali je stari Repnik veliko zapustil svojemu sinu?« — Drugi: »Kaj že! Same dolgove!« — Prvi: »In kako je kaj sedaj z mladim Repnikom?« — Drugi: »Imenitno, svojo dediščino je že potrojil.«

LJUBLJANSKI VELESEJEM ODPOVEDAN!

Podjedelske stroje, ki so bili namenjeni za rasstavo na Velesejmu si oglejte v skladiščih železnice **Fr. STUPICA, Ljubljana, Gospodarska cesta 1.** Cene še vedno zelo ugodne! Strokovna in točna postrežba!

Samo vzorec. Dobernik je stopil v gostilno ter naročil pečenko. Po dolgem čakanju mu je natakarica prinesla zelo majhen košček mesa, na zelo velikem krožniku. Dobernik je gledal nekaj časa jed, potem pa natakarico. »Prav, prav, ravno tako pečenko bi rad, le prinesite mi jo.«

URE

vseh vrst, najlepša darila za birmance po najnižjih cenah pri tvrdki

A. Božič, Ljubljana

Franciškaška ulica 3

Kupuje staro zlato po najvišjih cenah.

Pred sodnikom. Sodnik: »Ali ste res izjavili, da davčni izterjevalec ne zna toliko kot vaš maček?« — Toženo: »Tako nisem rekel. Trdil sem le, da zna naš maček nekaj več kot davčni izterjevalec, in pri tem tudi ostanem. Naš maček zna gotovo bolje loviti miši kot davčni izterjevalec.«

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

zadruga z neomejenim jamstvom

Ljubljana, Mikloškova cesta 6

v lastni palači

obrestuje hranilne vloge **najugodnejše**

Novo in stare vloge, ki so v celoti vsak čas izplačljive

obrestuje po **4%;** proti odpovedi po **5%**

Brešar in Zdešar sta se pozno opotekala proti domu. Pravi Brešar: Ti, prijatelj, kaj pa tvoja žena pravi, ko prideš tako pozno domov.

Zdešar: O, historična postana.

Brešar: Mislíš reči, historična, ne?

Zdešar: »Ne, ne, historična, vso preteklost spravi na dan.«

Dobro domačo pijačo brez dodatka pravega sadjeveca naredite z **Jablinom** iz drogerije **Ivan Kanc, Ljubljana, Nebotičnik.** Zavoj Din 20[—], pošilnina posebej.

Majhen mož je dirjal po ulici, na daleč za njim pa gostilničar, gostilne pri Tigru. Policaj, ki je stal na vogalu je z zanimanjem opazoval nenavadno dirko. Ko je birt pritekel do njega, ga je nahnulil: »Zakaj pa niste tega človeka ustavili?«

Policaj: »Saj sem ga, pa je dejal da dirkata za pijačo.«

Gostilničar: »Seveda, za pijačo katere ni plačal.«

KOLESA prvovrstna nudi po reklamnih cenah

trgovina: **Podobnik Franc, Rudnik 123-Ljubljana** (poieg gajarskega doma)

Solska modrost. Učitelj: »Tako, otroci, pokazal sem vam, da je zemlja okrogla. Poglejmo, če ste me razumeli. Retežnik, dobro pazi! Če bi ti začel na Kongresnem trgu kopati jamo, razumeš, in bi kopal vedno globlje in globlje, ker bi rad prišel na drugi strani iz zemeljske krogle — kam boš prišel?« — Retežnik: »V blaznico, gospod učitelj.«

Gnojnicne črpalke GAMA

novi modeli, višek dovrčnosti, odlični v rabi, 10-letna garancija, najnižje cene, izdeluje **Podržaj Ciril, ig 147 pri Ljubljani**

V šoli. Učitelj razlaga učencem skrivnosti jezika. Navaja stavok: »Bik in krava je na paši. Kakšno napako sem sedaj napravil, Miheč?« Miheč: »Imenovati morate najprej kravo in potem bika, ker imajo dame prednosti!«

Mali oglasnik

Vsaka drobna vrstica ali nje prostor velja za enkrat Din 5[—]. Naročniki »Domoljuba« plačajo samo polovico, ako kupujejo kmetijske potrebščine ali prodajajo svoje pridelke ali iščejo poslov oziroma obrtniki pomočnikov ali vajencev in narobe.

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Moške obleke

perilo in vaa oblačila po priznani niskih cenah si nabavite pri Preskerju - Sv. Petra cesta 14 - Ljubljana.

Kravo s teletom

dobro mlekarico, prodam. Kregar, Dravjivo št. 277.

Mlado kravo

s telčkom, dobro mlekarico, prodam. Rotar, Podsmreka 7, Dobrova pri Ljubljani.

Izrabite priliko!

26 popolnoma novih prvovrstnih šivalnih strojev, več koles in otroških vozličkov prav poceni naprodaj pri »Prometu« — nasproti križanske cerkve.

Fanta

vajenega moške, krmiljenja krav in ki zna kostil, sprejemem z dobro plačo. Plemenite ponudbe upravi »Domoljuba« pod št. 9020.

Pomočnika in vajenca

takoj sprejemem. Ivan Kuhelj, krojaštvo, Zuzemberk 24.

Pozor!

Kdo mi napravi ali pa preskrbi 50 parov ali več klešter za kožnato, lepo zraščeno. Plačam po dogovoru. Klemen Letnar, sediar, Dol — Berčevo pri Ljubljani.

Hlapci

za kmečka dela sprejemem Ahlin Uršula, Brednja vas, p. Laverca.

Dekle z dežele

pridno, pošteno, vajeno šivanja, es želi izučiti v speocijski trgovini, najraje na deželi. Bogataj Milka, Leteče št. 18, p. Skofja Loka, Gorenjsko.

Organist in cerkovnik

dobi službo na Osnjicah, p. Smartno v Tutinju. Zaradi majhnega delokroga imajo samouki ali po obrtniki prednost.

Župnišče išče hlapca

za poljska in domača dela. Sprejemam takoj. Naslov pove uprava »Domoljuba« pod št. 8552.

Delavec in dva vajenca

kmečkih staršev, za tkalstvo obrt sprejemam takoj. »Zavesa«. Vodnikova 42, Biška.

Kravo

osem mesecev brejo, prodam. Mrak Lovrene, Nož, gorice 42, p. Brozovica.

Pridno dekle ali fanta

od 15 let dalje, samo dobrih, kmečkih staršev, sprejemem v delavnico. Franc Konjedo, Stražišče pri Kranju.

Dobernik se razume tudi na popravilo žepnih ur. Turkov Janez mu je prinesel drobce cenene ure: »Ce ne bo preveč stalo, pa bi jo vseno popravil.« Ko je videl, da Dobernik zmajuje z glavo, je dodal: »Kajne, napačno je bilo da sem jo pustil pasti na tla.«

Dobernik: »Ne, napačno je bilo, da si jo pobral.«

Prevc: Vsakdo vtakne svoj nos v mojo trgovino. Pa se nič ne jezim zaradi tega, kupujem namreč z žepnimi robci.